Հ. Տ. ԱՐԻ 1709 ԹՈՒԱԿԱՆ ՀԱՅՈՑ 16 ՀՈԻԻ 4382 — Հ. Տ. 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1889 — Ն. Տ. 7 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1889 — ՀԻՃՐ. 11 ՍԷՖԷՐ 1307 ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ

20 ՓԱՐԱ

ՆԱՄԱԿ ԿԱՐՈՂ ԵՆ ԻՍԷ ԶԻՐՈՒԹԻՒՆ ՊԷՏՔ Է ՈՒՂՂԵԼ
ԱՌ ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
ԱՐԵՒԵԼՔ ԹԵՐԹԻ
Ղալաթիա, Նորատունկեան-խան

درعلیه‌ده غلطه‌ده نورادونکیان خانده آره‌وك
غزته‌سی اداره‌سنه

Direction du journal AREVELK
Noradounghian Han, Galata
CONSTANTINOPLE

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԳԻՐ
ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԵՒ ԱԶԳԱՅԻՆ

20 ՓԱՐԱ

ԳԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Կ. Պոլսոյ համար Տարեկան գանձկանխիկ արժէք	160
» » Վեցամսեայ » »	80
» » Եռամսեայ » »	40
Գաւառաց » Տարեկան » »	200
» » Վեցամսեայ » »	100
Օտար երկիրներէ տարեկան ֆրանք	56
» » վեցամսեայ »	28

Դուրս զրկուած լրագրաց համար ծախքը Տնօրէնութեան վրայ է
Խմբագրութեան զրկուած նամակ կամ գրութիւն հա չարուիր։

Les annonces sont reçues
AUX BUREAUX DU JOURNAL

Կ. ՊՈԼԻՍ, 25 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ, 1889

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՕՐՈՒԱՆ ԽՆԴԻՐՆԵՐՆ

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ ՍՈՒՐՀԱՆԴԱԿԻ

ՓԷՏԷրսպուրկ, 4 հոկտ.— Իրաւեկ ակմբոց մէջ կը հաւաստեն թէ գահաժառանգ Զարեւիչն Ալեքսէյ Կ. Պուլիս պիտի երթայ յայցելութիւն վեհ. Սուլթանին։

—Փարիզ, 4.—Ֆէլիքս կ'իմանայ թէ Զօր. Պուլանժէ պիտի հաստատուի Ճերսի կղզւոյն մէջ, (Մանչի ծով,). Ռոչֆոռ Լոնտոն պիտի ճեայ, և Տիլլոն ճամբորդութիւն պիտի ընէ։

—Պեռլին, 3.— Անհիմն է այն զրոյց թէ Ալեքսանդր թագաւոր գիշերային տեսակցութիւններ կ'ունենայ իւր մօր հետ։

—Պեռլին 3.— Զանզիպարի Վեհապետին դեսպանք այսօր Պերլինէ կը մեկնին յայցելութիւն Վիեննայի, Տըրեզտէի, Վէյմարի, Միւնիխի, եւ Քարլսրուէի արքունեաց, ուստից Ֆրիտրիխսրուէ պիտի երթան՝ Պիզմարք իշխանին մատուցանելու իրենց վեհապետին ընծայներն և յետոյ Լոնտոն պիտի երթան։

—Զանզիպար, 3.— Արաբ հրոսապետն Պուշիրի միայն չորս աւուր ճամբայ հեռի է Պակամոյէյ։ Դերմանք շատ անհանգիստ են։ Պուշիրի նպատակն է կտրել կայսերական պատուիրակ Վիսման հարիւրապետին հաղորդակցութեան գիծը։

—Մոսքով, 3.—Պետական դրամատունն երէկ դադրեցուց վերջին ձեւով 25 ռուպլինոց դրամատոմսերու հրապարակումն, ըստ որում բաղմաթիւ կեղծերը գտնուած են։ Անոնց տեղ ուրիշ ձեւով դրամատոմսեր պիտի հանուին։

—Սերպիոյ մէջ 254,000 արձանագրեալ ընտրողք կան։ Աքուփչինայի վերջին ընտրութեան մէջ 180,519 ընտրողք քուէ տուին, որոց 151,000ն Արմատականք և 22,000 Ազատականք (Ռիսթիչեանք)։

Ի ԼԵՀԱՍՏԱՆ

Վիլնայէ (ռուսական Լեհաստան) սեպտ. 27 թուով առ Լ. Հերալտ ուղղեալ թղթակցութիւն մը կ'ըսէ. «Աւստրիոյ մէջ, Լեհերն ամէն փափաքելի ազատութիւն և արտօնութիւն կը վայելեն լիուլի։ Ֆրանձ Եոզէֆ Կայսեր նկատմամբ մեկ զգացում միայն կայ, որդիական սիրոյ և երախտագիտութեան զգացումն։ Ն. Կ. Վեհափառութիւն կը յարգուի և կը պաշտուի Լեհաստանի ո՛չ միայն աւստրական բաժնի մէջ, այլ և ռուսական և գերմանական բաժիններուն մէջ հաւասարապէս, Կալիչիաբնակ իւր լեհ հպատակաց նկատմամբ իւր ուղղամտութեան և արդարասիրութեան համար։ Ռուսիոյ մէջ Լեհերուն թիւն է 12,640,000. Աւստրիոյ մէջ՝ 5,600,000. Բրուսիոյ մէջ՝ 2,600,000. համագումար լեհ ազգին՝ քսան միլիոն 840 հազար հոգի։ Լեհ ազգն իմացական մեծամեծ ձիրքերով օժտեալ է, և գիտութեանց, դպրութեանց և գեղարուեստից ամէն ճիւղերուն մէջ ամենաբարձր աստիճանին կարող է հասնիլ։ Նաև համացեղ ազգ մ'է, և իւր ձիրքեր և ընդունակութիւններ հաւասար աստիճանաւ կ'երեւին թէ՛ աւստրիական, թէ ռուսական և թէ գերմանական բաժնի լեհ ժողովրդեան վրայ։ Բայց այս երեք իշխանութեանց ներքեւ ո՛րչափ տարբեր վիճակներ ունին։ Աւստրիոյ մէջ Լեհք բարւոք կառավարութեան մը ներքեւ կը գտնուին, բարեբասակ են, և իրենց վեհապետին հաւատարիմ և անձնուէր։ Բրուսիոյ կառավարութիւնն ազէկ չի վարուիր իրենց հետ, բայց հոն ալ գէթ օրինաց առջեւ հաւասար են, և ուրիշ քաղաքացիներու հետ նոյն իրաւունքներն և պարտականութիւններն ունին։ Ռուսիոյ մէջ գործը տարբեր է բոլորովին, և Լեհք դառնապէս կը զգան այս անպատատ տարբերութիւն։ Ձկայ օրէնք մը որուն դիմեն, յորմէ դարման խնդրեն։ կուսակալներու և Զինվորականներու քմահաճ վարչութեան ներքեւ են։ Եթէ Լեհ մը ո՛և է կերպիւ անհաճոյ թուի իշխանութեանց՝ անմիջապէս կ'աքսորուի Սիպերիա, կամ Սաքալին, և կամ Ծայրագոյն հիւսիսային նահանգներէ միոյն, առանց ո՛և է դատաստանի կամ օրինական ձեւակերպութեան։ 1865 տարիէն ի վեր Կաթոլիկ Լեհերուն արգիլուած է հող գնել Վիլնայի, Քովնոյի, Կրոտնոյի, Մինսքի, Մոհիլեւի, Վիթեպսքի, Քիէվի, Փոտոլիոյ, և Վոլհինիոյ գաւառաց մէջ։ Եւ գիտէք թէ Լեհք ազգովին կաթոլիկ են, և իսկ փոքր մաս մը կը կազմեն ոչ-կաթոլիկ Լեհեր։ Ամէն ապարիզի մէջ ռուսահպատակ Լեհին առջեւ անանցանելի պատուարներ կան։ Չի կրնար ո՛և է դատական պաշտօն վարել, և մինչև իսկ լեհ բժիշկներ կարող չեն կառավարական պաշտօն ընդունիլ։ Բանակին մէջ Լեհ մը հարիւրապետի աստիճանէն աւելի վեր չի կրնար բարձրանալ, և թիկնապահի պաշտօնին ընաւ չի կրնար թեկն ածել։ Բայց օրթոտոքսութիւն ընդունող Լեհեր աւելի բարձր պաշտօններու կրնան հասնիլ։ Կաթոլիկ Լեհաց եկեղեցիք կը փակուին, և յետոյ իբրեւ օրթոտոքս եկեղեցի կը վերաբացուին միայն օրթոտոքս Լեհաց համար։ Լեհերէնն արգիլուած է ակումբներու մէջ իսկ։ Ռուսական կալուածական վարկի Դրամատունը չի կրնար դրամ փոխ տալ Լեհի մը՝ նոր ստացուածքն յերաշխաւորութիւն առնելով, և բարձրագոյն վարժարանաց մէջ Լեհք ուսանողաց բովանդակ թիւրն 100ին 10է աւելի չեն կրնար լինել։ Նաեւ այլ և այլ կերպերով կղերական բռնութեան ենթակայ են։ Ի՛աշխատուի զիրենք օրթոտոքսութեան դարձնել։ Այս է Լեհաց կեանքն ի Ռուսիա։

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՍՊԱՌԱԶԻՆՈՒԹԻՒՆԸ

Փէշթայի քանի մը լրագրեր միանգամայն կը ծանուցանեն թէ Ռուսիա դաղտագողի պատերազմական պատրաստութիւններ կը կատարէ Դանուբի ստորին մասին վրայ։ Յարգ 28 նաւահանգիստներու մէջ վճարեալ դրծակալներ կարգած է նաւարկութեան վրայ հսկելու համար։ Ամէն միջոցներ ձեռք առնուած են չուտով կամուրջներ նետելու համար գետին վրայ, և այժմէն որոշուած են այն կէտեր ուր յարմարագոյն կը դատուի կամուրջներ հաստատել։ Զօրք և մթերք փոխադրելու համար չորս շոգենաւեր արդէն յատկացեալ են, Օլէ., Սուու, Պուլկարիա և Ռոս անուամբ, որք գետին վրայ կը շրջին մինչեւ Պելկրատ, և այսպիսի վարժութիւններ կ'ընեն նաեւ երկյարկ թնդանօթակիր մը։ Կ'ըսուի թէ ուրիշ երկու թնդանօթակիրք եւս պիտի աւելցուին Դանուբի ռուսական նաւախմբին վրայ։ Դանուբի Երկաթեայ Դուռներն հարթելու և կանոնաւորելու համար մաճառ կառավարութեան ի գործ դրած տնօրինութեանց վրայ մտէն կը հսկեն ռուս սպայք ոմանք, որք այս մասին ծածկագիր հեռագրեր կը զրկեն յաճախ ի Փեթերսպուրկ։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Պելժ երեւելի հրապարակագիր Պ. Էմիլ տը Լավէյ, Ֆրանսայի Սահմանադրութիւնը վերաքննելու համար յարուցեալ աղմուկն ակնարկելով, կ'ըսէ թէ ամենէն անհրաժեշտ և միանգամայն ամենէն դիւրին բարեփոխութիւնն որոց պէտք ունի Ֆրանսական Սահմանադրութիւնն՝ ասոնք են. 1. Պէտք է որ տարին անգամ մը երեսփոխանական մէկ հինգերորդ մասը փոխուի։ Այս կերպիւ երեսփոխանութիւնը շարունակ կը նորոգուի, ժողովրդեան հետ ուղղակի շօշափման մէջ գըտնուելով, և միանգամայն Ֆրանսա չորս տարին անգամ մը իւր կառավարական դրութիւնն իսկ հիմնովին փոխելու երկիւղէն չի բռնուիր։ Հիմա քառամեայ ամբողջական ընտրութիւնք մեծ տագնապ մ'են Ֆրանսական ազգին համար։— 2. Նստաշրջանք կարճ տեւողութիւն ունենան։— 3. Շատ մը խնդիրներ որք հանդարտ գլխով ուսումնասիրութիւն կը պահանջեն եւ յատենի ժողովոյ լաւ չեն կրնար քննուիլ, յանձնուին Երեսփոխանութեան մէջէն ընտրուած յանձնաժողովներու, ձեռնհաս տարրերէ բաղկացեալ, որով թէ՛ խնդիրք լաւ կ'ուսումնասիրուին, և թէ ժողովոյ աշխատութիւնք շուտով կ'աւարտին։— 4. Պէտք է զօրացնել Մերակոյսն և անոր իրաւասութիւններն աւելցնել։— 5. Նախարարաց մէկ մասն, ինչպէս յԱմերիկա, Թորդրդարանէն դուրս ընտրուին, իբրեւ ոչ-քաղաքական վարիչներ, եւ միայն Հանրապետութեան Նախագահին պատասխանատու լինին։— 6. Թէ՛ ժողովրդեան և թէ Հանրապետութեան օգտին համար ամենուրեք նախապատուութիւն եւ իշխանութիւն տրուի փորձառութեան, իմաստութեան և գիտութեան։

ԴԵՂԱՐՈՒԵՍՏԻ Ի ՖՐԱՆՍԱ

Ֆրանսացիք գեղարուեստից սիրահար ժողովուրդ մ'են։ Եւրոպիոյ մէջ ո՛չ մէկ ազգ Ֆրանսացիներէն աւելի ճաշակ ունի գեղարուեստից մասին, և Ֆրանսացիներէն աւելի կը վարձատրէ գեղարուեստից աշխատաւորները։ Մի՛յլ Էլի Հրեշտակ Ցեռռ անուն պատկերին առթիւ ի Փարիզ տեղի ունեցած հայրենասիրական մրցումը նոր ապացոյց մ'էր հայրենասիրութեամբ խառն արուեստական ճաշակին, որով Ֆրանսացիք գիտեն գնահատել իրենց մեծ վարպետներուն գործերն։ Որովհետեւ Թորդրդարանը չկրցաւ 600 հազար ֆր-ի չափ դումար յատկացնել այդ պատկերին գնման, և հետեւապէս Մի՛յլէյի հրաշակերտն Ամերիկացւոյ անցաւ, գեղարուեստասէր ֆրանսուհի մը, Տիկին Փոմրի, Ռէնոն քաղաքէն, ուզեց մխիթարել իւր ազգն, և նոյն պատկերհանին՝ Մի՛յլէյի՝ «Հակաքաղքանայք» անուն պատկերը գնեց 300,000 ֆր-ի, և Լուվրի Թանգարանին նուիրեց։ Այս օրերս ուրիշ քանի մը Ֆրանսացիներ և Ֆրանսուհիներ եւս Արուեստահանդիսի պատկերահանդէսին Թանկագին նկարներ և պատկերներ գնելով նուիրեցին նոյն Թանգարանին, որպէս զի այս հրաշակերտք Ֆրանսայի սեպհականութիւն մնան։

ՆԱԻԱՏՈՐՄԻ ԱՌԱՋԻԿԱՑ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ

Գերման լրագիր մը, հաշուի դնելով հինգ մեծ Տէրութեանց նաւային այժմեան այժերն, և այն մարտանաւերը՝զորս իրենց նաւային ծրագրին համեմատ չինելու վրայ են, կ'ըսէ թէ 1894 թուականին այս Տէրութեանց նաւային այժերը սա համեմատութիւնները պիտի ունենան.

Անգլիա.— 76 զրահաւորք, որոց 26ն եզերապահք, նաեւ 90 հատ կղզերին պաշտպանեալ մարտանաւեր, 200 հատ ոչ-պաշտպանեալ մարտանաւեր և 150 թորփիտոնաւք։

Գերմանիա.—40 զրահաւորք, որոց 14ը փոքր եզերապահք, 10 պաշտպանեալ մարտանաւեր, 52 ոչ-պաշտպանեալ, 420 թորփիտոնաւք։

Ֆրանսա.—48 զրահաւորք, որոց 16ն եզերապահք, նաեւ 14 պաշտպանեալ մարտանաւեր և 150 հատ ոչ-պաշտպանեալ, և 130 թորփիտոնաւք։

Ռուսիա.— 27 զրահաւորք, որոց 14ն եզերապահք, ուրիշ պաշտպանեալ մարտանաւեր, 60 հատ ոչ-պաշտպանեալ, և 125 թորփիտոնաւք։

Իտալիա.—19 զրահաւորք, որոց 6ն եզերապահք, 17 պաշտպանեալ մարտանաւք, 53 հատ ալ ոչ-պաշտպանեալ, եւ 133 թորփիտոնաւք։

ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԻՐՔ ՊԵՐԼԻՆԻ

Գերման լրագիրք վիճակագիր կը հրատարակեն, որոցմէ կ'երեւի թէ Պերլինի մանուֆակտուրական բարձրագոյն վարժարաններն յաճախող օտարազգեաց թիւն ամ ըստ ամէ կ'աւելնայ։ Տասն և հինգ տարի յառաջ, այս բարձրագոյն վարժարանք գրեթէ անծանօթ էին արտաքոյ Գերմանիոյ։ 1881ին սկսան հանիլ օտար ուսանողք։ Անգլիացիներ, հիւսիսային, Ամերիկացիներ, Պելժեր և աւելի կամ նուազ գերմանական երկրաց բնիկներ, Աւստրիացիներ, Զուիցերացիներ, Հոլլանդացիներ, Հոլլանդացիներ, և այլն։ 1881ին, 15 անգլիացի ուսանողք կային։ այս տարի 42ի բարձրացան, և միւս ազգաց ուսանողք եւս նոյն համեմատութեամբ կ'աճին։ Այս գերմանական վարժարանաց վարչութիւնն ամենէն աւելի գոհ ընող բանն այն է թէ քանի մը երկիրք որք ցարդ իրենց ուսանողները Փարիզ կը զրկէին բարձրագոյն ուսմանց համար, այժմ գերադաս կը համարին Պերլինի վարժարաններն, ուր կը յաճախեն շատ մը Սերպեր, Պուլկարներ, Ռումանիներ եւն։ Զինացիք, Ճաբոնցիք և Սիամցիք եւս Պերլինի ճամբան բռնած են բարձրագոյն դաստիարակութեան համար։

ՌՈՒՍ ՕՐԻՈՐԴԱՑ ԳԱՆԳԱՏԸ

Ռուս լրագիրք ժամանակէ մ'ի վեր կը զրպին կարգ մը ռուս օրիորդաց բարձրագոյն գանգատներովը։ «Վեղարեան կուսանք» անունը կը տրուի Ռուսիոյ մէջ հեռագրական արհեստին պարապող աղջիկներուն։ Ասոնք հեռագրական վարչութեան կանոնադրութեամբ դատապարտեալ են ամուրի մնալու։ Եթէ հեռագրական պաշտօն վարող աղջիկ մը ամուսնանալ ուզէ, պարտի հեռագրատան պաշտօնէից մէջէն ընտրել իւր ամուսինը, սա պայմանաւ որ երբ այրն հիւանդանայ, կինը պարտի փոխանորդել, և կրկին պաշտօն կատարել, թէ՛ իւրն և թէ ամուսնոյն։ Այնքերեւ է թէ վարչութիւնն այս օրիորդներն ամուրիութեան դատապարտելով և կամ իրենց ընկերներէն մին ընտրելու հարկադրելով, չատ անգթաբար կը վարուի, տկար սեռէն պահանջելով բաներ զոր չի պահանջեր հզօր սեռէն։ Ո՞վ կրնայ հրամաններ տալ ուրիշի մը սրտին, և կանոնադրութեամբ մը ամուսիններ որոշել։ Հզորագոյն կառավարութիւնն անգամ կարո՞ղ է մինթէ հեռագրական պաշտօնեայներն աշխարհի ամենէն հրապուրիչ երիտասարդներն և լաւագոյն ամուսիններն ընծայեցնել յաչս ռուս օրիորդաց։ Այդ տարօրինակ օրէնք 1864ին դրուեր է, և դեռ չէ փոխ ուներ։ Տեսնե՛նք թէ քառորդ դարու փորձառութիւն մը այս խնդրոյ մասին փոխա՞ծ է ռուս վարչութեանց հայեացքը։

ՊՈՀԵՄԻՈՅ ՀԱՆԳԱՍՏԱՒՈՅ ԽՆԴԻՐԸ

Պոհեմիոյ ածխահանքերուն տերերն այս օրերս խօսք մէկ ընելու վրայ են հանքածխոյ գինը բարձրացնելու համար։ Առաջիկայ ամսուն մէջ որոշեալ օր մը ամէն հանքեր իրենց ածուխին գինը պիտի բարձրացնեն երեք, և բովանդակ ձմեռն, ընդհանուր համաձայնութեամբ, գիները բարձր պիտի պահեն եղեր։ Այս «դաւակցութիւնն» դէմ լրագիրք խստիւ կը բողոքեն։ Ղի մանաւանդ Պոհեմիոյ ցուրտ երկրին մէջ ածուխը կենաց անհրաժեշտ պէտքերէն մին է։ Պոհեմիոյ դործարանատեարք որք մեծագոյն մասամբ Գերմանք են, ասոնք ամենեւին չեն կրնար բաղդատուիլ այն հրաշալեաց հետ զորս Նիւ-Եորքի առաջիկայ Արուեստահանդէսը պիտի ընծայէ աշխարհի։

Խմբագիրն հարցուցած լինելով թէ «ի Փարիզ ամենէն զարմանալի, ամենէն շահագրգիռ ի՞նչ բան տեսաք», Պ. Էտիսըն պատասխանեց.

—«Տեսայ զՓարիզ, առաջին անգամ լինելով կենցաղ մէջ։ Հիանալի՜ քաղաք, որոյ նմանը չունի նոյն ինքն Ամերիկա։ Էյֆէլի Աշտարա՛կ, իրաւ հոյակապ գործ։ բայց Ամերիկա շատ չանցած պիտի ունենայ Էյֆէլի Աշտարակին կրկնապատիկ բարձրութեամբ Աշտարակ մը։ Այո՛, 600 մէթրոնոց Աշտարակ մը պէտք է ունենանք, և պիտի ունենանք։»

Հակառակ ելեկտրագիտաց ոմանց կարծեաց, Պ. Էտիսըն կը պնդէ թէ մահապարտներն ելեկտրականութեամբ մեռցնել ամենէն արագ, ամենէն նուազ ցաւ պատճառող և հետեւապէս ամենէն մարդասիրական կերպն է մահուան։ Ամերիկայի մէջ մահապարտք այսուհետեւ ելեկտրական մահուամբ պիտի քաւեն իրենց ոճիրները։

Խմբագիրն հարցուց թէ ելեկտրականութեան զօրութիւնը սահմաններ ունի։

—Այո՛, պատասխանեց Պ. Էտիսըն։

—Ուրեմն հեռաձայնի պարանն, որով կ'ըսուի թէ Նիւ-Եորք պիտի միացուի Փարիզի հետ, Նոր Աշխարհն հնոյն հետ,

—(51)—

ԹԵՐԹՕՆ ԱՐԵՒԵԼՔԻ

ԼՈՒԻ ՆՈՒԱՌ

ԱՆԻԾԵԱԼ ՊԱՆԴՈԿԸ

ՄԱՍՆ ԱՌԱՋԻՆ

ՄԱՀՍՈՒՈՒ ԺԱՌԱՆԳՈՒԹԻՒՆԸ

—Ա՜հ, ըսաւ, քանի որ այսչափ գորովանօք կը սիրէք զիրար, ամուսնացէ՛ք։ Հրաւիրագրերը պիտի ցրուեմ։ Ժամանակ է կատարելու այդ պատուական տոքթորին կամքը։

—Թող այդպէս ըլլայ, բարեկամս, ըսաւ Ֆէրնանտ։

Եւ ձեռքն երկնցուց Արմանի։

Երիտասարդն, որ մինչեւ այդ օր վախցած էր թէ ցուրտ դիցուհւոյ մը, մարմարեայ արձանի մը հետ պիտի ամուսնանար, այդ օրը վստահ եղաւ թէ իրր Պիգմալիոն պիտի ոգեւորէր զնա իր շնչովը։

—Տղաքներս, ըսաւ Պ. Լընոէլ, աւասիկ բոլորովին ուրախացուցիք զիս. վաղը հարկ եղած ձեռնարկները կ'ընեմ, եւ կ'առաջարկեմ արարողութենէն յետոյ Իտալիա երթալ։

—Թանգարանները պիտի այցելե՞նք, ըսաւ Ֆէրնանտ։ Լիմերը, Ալպերը, Ապենինեանները պիտի տեսնեմ։

—Հսկել է կ'ընդունիք գաղափարս։

—Միաձայնութեա՛մբ, մեծ եռանդով։ Այդ պահուն Պ. Լընոէլ ձուկ մը բռնեց եւ քաշեց դայն ըսելով.

—Ուշադրութի՛ւն։ Սկսա՛ւ։ Այս տեղը լաւ է։ Այս կոյուղին...

—Բայց ի՞նչ կոյուղի, ընդմիջեց Արման։ Ես կոյուղի չեմ տեսներ։

—Հատ մը կայ, ըսաւ Լընոէլ։ Կեցիք բացատրեմ։ Ժամանակաւ Սէնը, որ այսօր այս ճիւղին մէջի երկու մեդր բարձրացած է, Սէնը, կ'ըսեմ, երկու մեդր աւելի ցած կը հոսէր։ Կոյուղիներն այդ ժամանակ գետակին հաւասար էին։ Անկից ի վեր, փակցն հաստատեցին։ Ջուրը բարձրացաւ եւ ծածկեց կոյուղեաց բերանները։ Զարմանալի չէ ուրեմն որ հիմակ չեն տեսնուիր։ Բայց ես գիտեմ անոնց տեղուանքը։ Զուկը կը սիրէ կոյուղիի մը բերան խեշերանքները։ Ինաց որ, կոյուղիին կազմած ջրանցքին մէջ ապաստան մը կը գտնէ ցանցերէն եւ գայլամուկերուն անյագութենէն։

«Կոյուղիին վերնակողմը կենալով, կարթը ինծի պէս նետելով, կը յաջողիմ ձուկին ապաստարանին առջեւէն անցունել իմ ցորենս որ կաթիլ մը մուշկի չընորհիւ շատ անուշահոտ է։ Ձուկերը խայծին հոտը կ'առնուն, դուրս կ'ելլեն և դէպի մեզ կուգան։ Եւ, նա՛, ես ալ կը բռնեմ զիրենք։

Զայս ըսելով, Պ. Լընոէլ մակոյկին մէջ նետեց ձուկ մը։

—Կը տեսնէք որ կը բռնուին, ըսաւ։ Բայց երիտասարդները ձուկ որսալու ետեւէ չէին։ վերսկսան խօսիլ Իտալիոյ վրայ։ Պ. Լընոէլ միայն ուշադրութիւն կը նուիրէր իր կարթին և մակոյկը կը լենար։ Վրայ հասաւ նաւակ մը։

—Ա՜հ, մեզի պիտի նեղեն, ըսաւ։ Այս մարդիկն ալ ձուկ որսալու եկած են։

Արդարեւ նաւակին մէջ եղեգեայ երկար գաւազաններ կը տեսնուէին։ Լընոէլ չէր սիրեր դրացիներ ունենալ և շատ սրտնեղեցաւ։ քիչ մը սիրտն հանդարտեցաւ երբ տեսաւ որ նորեկներն իրմէ առնուազըն երսուն մեդր հեռի կեցան։ այդ մարդիկը վարպետ ձկնորսներ երեւցան Պ. Լընոէլի։ լաւ կը կարգադրէին ամէն բան։

—Այդ մարդիկն աղէկ դէմք մը չունին, ըսաւ Ֆէրնանտ։

—Եթէ մարդ մը իր դէմքէն դատես, յաճախ կը սխալիս, ըսաւ Պ. Լընոէլ։

Այդ միջոցին ուրիշ նաւակ մը կը բաժնուէր նաւահանգիստէն եւ վար կ'իջնէր։ Նաւակին մէջ գտնուողներն ուղղուեցան Գեղեցիկ Հա՜ին վերնակողմն եւ Պ. Լընոէլ դիտեց թէ, իրր պատուական ընկերակիցներ, ձկնորսներն հեռուէն կ'անցնէին։ Սակայն Ֆէրնանտ ըսաւ.

—Ի՜նչ զարմանալի դէմքեր։

—Այս մարդիկը մասնաւոր արհեստ մը ունին, ըսաւ Արման։ Անուշ ջրի ծովահէններ են։

—Զկնորսութեան գէշ կողմը այն է, ըսաւ Լընոէլ, որ ստիպուած ենք սրիկայներ տեսնելու քովդ։ Բայց սա կայ որ չես խօսիր հետերնին։

Վերջին նաւակը Գեղեցիկ Հա՜ էն քառասուն յիսուն ոտք ստորեւ կեցաւ։

—Դարձեալ լաւ ձկնորսներ, ըսաւ Լընոէլ։ Մեր դրացիներն ապուշներ չեն։ տեսէք ի՞նչպէս գիտեն խայծը նետել։

Եւ վերսկսաւ որսալ։

Պ. Լընոէլ կէս ժամէ ի վեր զետեղած էր կարթ մը ծածանի համար։ խոշոր ծածաններ կը գտնուին գետին այդ մասին մէջ։ յանկարծ Պ. Լընոէլ տեսաւ որ իր լարին խիցը դէպի խորը քաշուեցաւ ուժգնութեամբ։ Պ. Լընոէլ գիմադրեց։ ելեզեն երկուքի ծռեցաւ։

—Շո՛ւտ, ըսաւ յուզմամբ։ Քակեցէք մակոյկը կապող չուաններն և թող տանք իր ընթացքին։

Պ. Լընոէլի սիրական ճարտարութիւնն էր այս երբ խոշոր ձուկ մը ձեռք ձգէր։ այս պատուական մեթոդը կը պարտէր Պ. Բուանդոյի օրինակին։ Արման ամապարեց։ Եթէ Պ. Լընոէլ չուան թող չտար իր ճախարակին միջոցաւ, իր բռնած հրէշային ձուկն ամէն բան պիտի առնէր տաներ։ Վերջապէս մակոյկն ազատ եղաւ և ծածանը գետին մէջ պտտցուց զայն։ Անկից յետոյ իր ձուկը զսպելուն վրայ զբաղեցաւ։ Պ. Լընոէլ չուանը առաւ։ ծածանը կը քաշէր, Պ. Լընոէլ կը դիմադրէր, կրթնելով մակոյկին որ կը քաշուէր կը տարուէր յամրընթաց ձիու մը արագութեամբ։

—Պիտի յոգնի, ըսաւ Պ. Լընոէլ։ Բը սան ոսկի գրաւ կը դնեմ։

Եթէ Լընոէլ արտասովոր կերպիւ ըզբաղած չըլլար, պիտի նշմարէր թէ դրացի ձկնորսներն անձայն անշշուկ կը պտտրաստուէին միջադէպի մը զոր անշուշտ կը գուշակէին։ իրենց ճանկերը ձեռքի մօտ դրած էին և չուաններ քաշած,

Մակոյկներէն մէնոյն մէջ Լատրէք կ'ըսէր Սիլոքի։

—Կը կարծե՞ս որ յատակը չուտով տեղի տայ։

—Կ'սպասեմ։ Միւսներն ալ մեզի պէս են։

—Իրաւ է որ ցնցումները շատ կ'երերցընեն մակոյկը։

—Բա՞ՀՊ։ Թո՛ղ տուաւ։ Քաշէ՛։

Եւ Սիլոք յառաջկողմը կեցաւ ճանկը ի ձեռին, մինչդեռ Լատրէք յառաջ կը վարէր մակոյկը։ Գեղեցիկ Հա՜ին յատակը ջուրն ինկած էր և անդ գտնուող երեք անձինք անյայտ եղած էին ջուրին ներքեւ։ Մակոյկին մնացորդները ջուրին տակ գացած էին։

Աղէտքը տեղի ունեցած էր քիչ հեռի այն կոյուղիէն որուն վրայ խօսած էր Պ. Լընոէլ և անկից վեր։ արդէն երկրորդ մակոյկն ալ կուգար աղէտքին վայրը։

Ընդհուպ Արման, որ անզուգական առուգութեամբ կը լողար, երեւցաւ՝ թեւովը բռնած զՖէրնանտ։ քիչ յետոյ ջուրին երեսն երեւցաւ Պ. Լընոէլ ևս որ պաղարիւնութեամբ կը լողար։

—Մի՛ վախնաք, ըսաւ։ Բան մը չէ։ Ահաւասիկ օգնութեան եկան։

Եւ անմիջապէս զգաց որ ճանկ մը կը բռնէր զինքն։ ուրիշ ճանկ մըն ալ Արմանի կը կառչէր։

Երկու մակոյկներն ուժգնութեամբ թիավարած էին և... մեր գիտցած օգնութիւնը կը հասցնէին։ Արման եւ Լընոէլ զգացին որ ջուրին տակը կը մղուին փոխանակ վեր քաշուելու։ Սիլոքի մէկ ցաքուցիր ժպիտը, զոր երիտասարդը տեսաւ անհետանալէ առաջ, առաջին կասկած մը տուաւ իրեն։ իր հերքիւլեան ուժով Արման դիւրաւ պատուեց իր հագուստին քղանցքն ուր կառչած էր ճանկը, եւ, առանց թող տալու Ֆէրնանտը, խորասուզեցաւ եւ միւս կողմէն ջուրին երեսն ելաւ վերտին։

Պ. Լընոէլ ալ կրցած էր ազատիլ ճանկէն։ ջուրին տակէն տեսած էր Արմանի լողալը հոսանքին ուղղութեամբ։ ինքն ալ հետեւեցաւ անոր եւ ջուրին երեսն ելաւ դարձեալ։

Ֆէրնանտ նուազած էր, բայց կը շնչէր։

Մակոյկներն եօթն ութ գրկաչափ հեռի կը գտնուէին եւ Պ. Լընոէլ իմացաւ որ Արման արագօրէն եւ խորին համոզմամբ կ'ըսէր իրեն.

—Այս մարդիկը կ'ուզեն խղդել մեզի։

—Մակոյկին տակը քակած էին, ըսաւ Լընոէլ։

—Գետափանց վրայ ոչ ոք կայ, ըսաւ Արման։

Այդ միջոցին Լընոէլ տեսնելով որ մակոյկներն արագօրէն կուգային իրենց վրայ, ըսաւ Արմանի.

—Շո՛ւտ, շո՛ւտ, ցամաք ելնենք։

Բայց Լատրէք այնպէս կը վարէր նաւակը որ ճամբան կտրէր։ ճակատագրային դիպուածով մը այդ միջոցին ոչ ոք կ'երեւէր ո՛չ քարափին, ո՛չ կղզւոյն մէջ։ խեղդիչներն ազատ ասպարէզ ունէին։ Նաւաբեկիներա՛ն տարակոյս չունեցան իրենց հակառակորդներուն դիտաւորութեան վրայ։ ճանկերը կ'երկնցային, քանալով իրենց կառչիլ։

(Շարունակելի)

անկարելի կը թուի ձեզ, որ բան մը անկարելի չէք կարծեր։

—Բացարձակապէս անկարելի է հեռաձայնի հաստատումն ընդ. մէջ Ամերիկայի և Եւրոպոյ։ Երբեք չպիտի հաստատուի։ Խօսքս եւլեկտրականութեան վրայ է։ Զեմ պնդեր թէ ուրիշ միջոց չպիտի հնարուի երբեք։

ՀՆՏԱՀԱՏՆ Ի ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

Փեթերսպուրգէ հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ հնտահատ ծագած է ի Ռէշթ, կասպից ծովուն վրայ պարսկական քաղաքին մէջ։ Հետեւապէս, ռուս կառավարութիւնը մաքրանոց մը հաստատած է Պարսկաստանէն եկող ճամբորդներու եւ ապրանքներու համար։

ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պէրլին, 2 հոկտ.— Ծովային նախարարութիւնն հրաման տուաւ չինել չորս նոր զրահաւորներ, իւրաքանչիւրը տասն հազարական տակառաչափնոց։ Տասն միլիոն մարք ծախք կ'ենթադրուի։

—Համբուրգ, 3 հոկտ.—Նոր սպառազինութեանց համար Ռայխսթակէն խնդրուելիք գումարն է 300 միլիոն մարք։

Ի ՍԵՐԲԻԱ

Պէլկրատ, 3 հոկտ.— Խռովութիւններէ կը վախցուի. զի ժողովուրդը զայրացած է նախարարապետին դէմ, որ Նաթալի թագուհւոյն հետ բանակցութեան մտնել յանձն չառնուր։ Թնամակալութիւնը գոհ պիտի լինի եղեր եթէ խռովութիւն մը ծագի, որպէս զի պատրուակ ունենայ գոհացում տալու թագուհւոյն ամեն բաղձանաց։

ԱՒՍԶԱԿԱՊԵՏ ՔԷՐԻՄ

Մեր ընթերցողք կաւկասեան լրոց բաժնին մէջ յաճախ հանդիպած են ահռելի աւազակապետ Քէրիմի անուն։ Այս մարդ պարսկի և ռուս կառավարութեանց միջեւ խնդրոյ մը յարուցման պատճառ եղաւ այս օրերս։ Քէրիմ Պարսկաստան փախած էր, ուր կ'երեւի թէ ո՛չ միայն հիւրընկալուեր է, այլեւ թոշակ կապուեր է իրեն։ Կաւկասոյ կուսակալ Տոնտուքով Քորսաքով իշխան չարագործին յանձնումը պահանջեց, բայց պարսկի կառավարութիւնը մերժեց, առարկելով թէ քանի որ Քէրիմ Շեի է, չի կրնար յանձնուիլ։ Քէրիմ ռուսահպատակ է եղեր, բայց Կաւկասիոյ կուսակալին ամեն սպառնալիք անզօր մնացին, և Քէրիմ ի Պարսկաստան կը մնայ։

ՊՈՒԼԿԱՐԻԱ

Պուլկար կառավարութիւնն իր մէկ միլիոն ֆր.ի գումար մը վճարեց Պառոն Հիրշի երկաթուղեայց Ընկերութեան, 1885ի պատերազմին մէջ փոխադրուած պուլկար զօրաց և ռազմամթերաց երթեւեկին համար։

ԱԶԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Եկեղեցական վարժարանի խնամակալութեան անդամներէն Աղնուաշուք Գաբրիէլ էֆէնտի Գաբրիէլեան, որ Աբմաշ երթալով, հսկած էր անձամբ բոլոր գործողութեանց վրայ, մայրաքաղաքս վերադարձած և խնամակալութեան յանձնած է ուխտաւորաց նուէրներէ դրոյացած գումարն, որ կը հասնի մօտաւորապէս 50,000 ղրշի։

Աղնուաշուք Յովհաննէս էֆէնտի Պօյաճեան, որ չաբաթ օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս յԱրզրում, իւր ճամբորդութեանը պատճառաւ հրաժարած է երեսփոխանական և Քաղաքական ժողովոյ անդամակցութեան պաշտօններէն։

Նոյնպէս չաբաթ օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս ի Կարին՝ Սասնոյ հեան վարժարանի տեսչութեան անդամ Պ. Գ. Աբուլեանց։

Հանգուցեալ Յակոբ էֆէնտի Եէմենիճեանի յուղարկաւորութեան հանդէսը տեղի ունեցաւ երէկ ի Ս. Խաչ եկեղեցւոյ Սկիւտարի, ուր մայրաքաղաքիս զանազան թաղերէն ազգայնոյ խուռն բազմութիւն համախմբուած էր։ Ամեն. Խրիմեան Սրբազան, որ կը նախագահէր հանդիսին, խօսեցաւ դամբանականն, արդար գովեստիւք յիշելով հանգուցեալին բազմադիմի ծառայութիւններն ազգային զանազան պաշտօններու մէջ, անձնուէր գործունէութիւնն ու բարեպաշտ կեանքը։

Եւ արդարեւ, Յակոբ էֆէնտի Եէմենիճեան վարած է երեսփոխանական, զանազան տեսուչ խորհրդոց անդամակցութեան, թաղային հոգաբարձութեան պաշտօններ՝ խղճամիտ և օրինակելի կերպով։ Հանգուցեալն իրը ճարտար և առաջնակարգ դերձակ՝ մեծ հռչակ կը վայելէր Պոլսոյ արհեստաւորական դասուն մէջ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ ՏՊԱՐԱՆԻՆ

Առաջնորդ Աշխարհ Ս. Եջմիածնի

—

ԳԻՏՈՒԹԻՒՆ ԶԱՍՏՈՒՆԻՆ. Թարգմ. Տ. Հ. Ա. Սաւալանեանց, գին 5 դահեկան։

ԲՆԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ ի պէտս դպրոցաց. Աշխատասիրութիւն Գեր. Տ. Մանակ Արքեպս. Նպիսկոպոսի Խապայեանց։ Գին 8 դահեկան։ 4—5

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

ՊՈՇՏՈՆԱՐԱՇԽՈՒԹԻՒՆՔ ԱՍՏԻՃԱՆՔ ԵՒ ՊԱՏՈՒԱՆՇԱՆՔ

Գոսոսպայի Իբէք գաւառին կառավարիչ և միանդամայն զինուորական հրամանատար անուանուեցաւ կիսաբաժնի զօրավար Սալիհ փաշա։

— —

Պալաի ատիճան տրուեցաւ Բամի պէյի, Նախագահ ընդհանուր հաշուակալութեան երկրորդ մասին Սպարապետի Դրան։

Իւլայի երկրորդ ատիճան՝ Հասիպ փաշայի որդի Բէուզի պէյի։

Միրմիրանի ատիճան՝ Պարսայի Անմորա գաւառին կառավարիչ Բիւշրի պէյի։

Սանիյէ Միւթէֆմիղի ատիճան՝ Պասրայի նահանգին մէջթիսարֆի Ռաֆիւլլահիզ էֆէնտիի։

Սալիսէի ատիճան՝ Սէլանիկի նահանգին տպարանին տնօրէն Նէշէթ էֆէնտիի, Բիոսի հաշուակալ Բիղա էֆէնտիի, Իսքէյէի թաղապետական դեղադրդ Թադէոս էֆէնտիի, Զոր դիւղաքաղաքին թաղապետութեան դեղադրդ Սամուէլ Եռաքիմ էֆէնտիի և Գուրը Զայ գաւառակին գայմագամի՝ փոխանորդ Հիւսէյին էֆէնտիի։

Երկրորդ կարգի Մէճիտիյէ պատուանշան տրուեցաւ Զ. զօրաբանակին 25րդ զօրաբաժնին (Պաղտատ) հրամանատար Շապան փաշայի։

Երկրորդ կարգի Նէֆիպաթի՝ ծովային զօրաբաժնի հրամանատար Վուսս փաշայի կնոջ։

Երրորդ կարգի Մէճիտիյէ՝ Դամասկոսի Միւֆթի Սէյիտ Մէհմէտ էֆէնտիի։

Չորրորդ կարգի Մէճիտիյէ Գուրը Զայի ոստիկան Հարիւրապետ Թուրշիտ էֆէնտիի։

—

ԻՄԹԻԱԶԻ ՇՈՒԱԴՐԱՄ

Վեհ. Սոլթանն Իմթիազ պատուանշանի ոսկի շքադրամը չնորհած է Ա. Ռուսական և Հանրօգուտ չինութեանց Նախարարութեան խորհրդական Հորն էֆէնտիի։

Ն. Վեհափառութիւն նոյն պատուանշանի արծաթի շքադրամն նուիրած է Հիճազի զօրաբաժնին բժիշկ հաղբարպետ Ազիզ պէյի և Ճիտէի մաքսատան պաշտօնեայներէն Հիւսէյին Թալաթ պէյի։

—

ՎԻՀԷԼՄ ԿԱՅՍԵՐ Ի Կ. ՊՈԼԻՍ

Գերմանիոյ կայսեր ի Կ. Պոլիս այցելութեան լուրն անակնկալ չէր մեր հասարակութեան համար։ Այդ բարեբաստիկ պատահար մին էր այն նիւթոց որոց վրայ կը խօսուէր ամիսներէ հետէ, և լաւատեղեակ ակմբոց մէջ մի քանի շաբաթէ ի վեր դիտելի արդէն թէ հաստատ ձեւ մը առած էր Վիհէլմ կայսեր դիտաւորութիւնն՝ Կ. Պոլսոյ դեղեցկութիւնները տեսնելու համար, որոց վրայ քանի տարի առաջ սքանչացած էր իր օգոստափառ Հայրը։ Ո՛չ մին այն այցելութեանց զրոյն Ն. Վեհափառութիւն ըրաւ Եւրոպոյ ուրիշ արքունեաց, նոյնքան չահեկանութիւն չէ ընծայած որքան իր այցելութիւնն ի Կ. Պոլիս։ Մայրաքաղաքիս ու շրջակայից ինքնատիպ դեղեցկութիւնք, արեւելեան տեսարաններու նկարագիր նորութիւնք այնպիսի հրապոյր մը կընծային զոր ի դուր է փնտռեցեալ այլուր։ Կը կարծուի տակաւն թէ այս չէ միայն որ չարժառիթ եղած է Գերմանիոյ կայսեր այցելութեան ի մայրաքաղաքն Թուրքիոյ։ Ի Կ. Պոլիս այցելելու և հոն օսմանեան վեհապետն ողջունելու որոշումն համակրանաց եւ բարեկամութեան ցոյց մըն է որ չի կրնար անննմանելի անցնիլ։ Գերմանական արքունեաց ու կառավարութեան և օսմանեան արքունեաց ու կառավարութեան միջեւ յարաբերութիւնք երկար ժամանակէ հետէ յոյժ մտերիմ են, և երկուց կայսերաց անձնական տեսակցութիւնք՝ որոց առիթ պիտի ընծայէ Գերմանիոյ կայսեր այցելութիւնն ի Կ. Պոլիս՝ եւս առաւել պիտի ամրապնդեն երկար ժամանակէ հետէ երկուց պետութեանց միջեւ կնքած յարաբերութեանց փոխադարձ մտերմութիւնն ինչպէս նաեւ երկուց կայսերաց անձնական բարեկամութեան խորին ղգացումն։ (Լ. Հերալտ)

—

Ի Բ. ԴՈՒՌՆ

Պարսկական դեսպան Միրզա Մոհսին խան և խորհրդական Միրզա Ճէվատ խան շաբաթի օրը Բ. Դուռն երթալով տեսակցեցան Բարձր. Մեծ-Եպարքոսին և Արտաքին գործոց Վսեմ. Նախարարին հետ։

— —

ԿՐԷՏԷ

Ի Կրէտէ խաղաղութիւնն ու անդորրութիւնը վերահաստատուած ըլլալով, այլ և այլ տեղեր դաղթող Կրէտէցիք սկսած են իրենց տեղերը վերադառնալ։

— —

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՓՈՂՈՑՆԵՐԸ

Թաղապետական Զ. շրջանակի տրնօրէն Պլաք պէյ կայս. պալատ կոչուելով հրահանգ ընդունած է փութով յարդարել տալ մայրաքաղաքիս դլխաւոր փողոցները։

—

ԵԹԱԼՈՆԻ ՐԷՅԻՆ

Յայտնի է թէ օսմանեան ծխախոտի Բէյիին բաժնետիրոջ սովորական և արտասովոր ընդհանուր ժողովները տեղի պիտի ունենան ի մօտոյ ի Կ. Պոլիս։ Ընկերութեան վարչութիւնն այս պահուս զբաղած է այդ երկու ժողովոց դումարման նախապատրաստութեամբ։

Արտասովոր ժողովը պիտի զբաղի այն կարգադրութեամբ որ վերջերս եղած էր կայս կառավարութեան և օսմանեան հանրային Պարտուց վարչութեան միջև ի մասին Բէյիի դրամագլխոյն 20 առ 100 զեղչման, ինչպէս նաեւ ամեն այն առաջարկութեամբք որք պիտի ներկայացուին իրեն, ընկերութեան վիճակը բարեւաւելու նպատակաւ։

Իսկ սովորական ժողովը պիտի ըլլայ 1888 մարտ 1է ցմարտ 1889 հաշուոց քննութեամբ։ Կը կարծուի թէ Բէյիին դրամագլխոյն զեղչմամբ մեացեալ գումարը բաւական ըլլալով նախորդ շրջաններու մեռաբը դոցելու, ընթացիկ տարուոյ շահը տրամադրելի պիտի մնայ և 100ին 8 շահաբաժին մը պիտի վճարուի բաժնետերաց։

— —

ՄԱՔՍՈՒԾԻՆ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մաքսային վերատեսուչ Բաֆի փաշա անցեալ օր Ղալաթիոյ մաքսատունը դնաց եւ անդ տնօրէն Մուսթաֆա պէյի հետ այցելեց բոլոր մասերը։ Բաֆի փաշա ծանոյց պաշտօնէից որ տէրութեան հասութից յաւելնալուն համար ուղղամտութեամբ աշխատող պաշտօնեայք պիտի վարձատրուին, իսկ հակառակ վարուողք պիտի պատժուին։

Բաֆի փաշա իւր պաշտօնատեղին վերադառնալուն յանձնաժողով մը դումարեց, զոր կը կազմէին մաքսային ժողովոյ անդամք և մաքսատունց մնօրէնք։ Այս յանձնաժողով խորհրդակցեցաւ թէ ինչ միջոց ձեռք առնուլ հարկէ որ մաքսատուրքի փոխարէն առնուած ապրանքներ երկար տուն չմնան մրթերանոցներու մէջ և ժամանակին ծախսուին։ Յանձնաժողովն այս առթիւ որոշում մը տուաւ։

— —

ՍԻԼԼԱՆԻԿ

Միջերկրականի իտալական նաւատորմէն Լէոնէ և Թրէքիալ, առաջինը 720 նաւաստիով ու 10 թնդանօթով և երկրորդը 110 նաւաստիով և 7 թնդանօթով, Սէլանիկի նաւահանգիստը ժամանած են անցեալ 12ին։ Թէ՛ Սէլանիկի ամբոցին և թէ այդ մօրատանաւերէն փոխադարձաբար թնդանօթներ արձակուած են։

Անցեալ 13ին եւս նոյն նաւահանգիստը ժամանած են Միջերկրականի անդլիական նաւատորմէն հինդ մարտանաւեր ընդ հրամանատարութեամբ դեր-ծովակալ Հոսքինսի։ Այդ մարտանաւերը են Տրէյտընտ, որ ունի 427 նաւաստի և չորս խոյոր թնդանօթ, Թէոնէրը, որ ունի 530 նաւաստի և 12 թնդանօթ, Լէյնդըրէ, որ ունի 420 նաւաստի և 4 թնդանօթ, Քոլոմ, որ ունի 428 նաւաստի և 4 թնդանօթ և Պանոր, որ ունի 452 նաւաստի ու 14 թնդանօթ։

Հետեւեալ օրը դեր-ծովակալ, իւր ոպայից հետ, բոլորն ալ պաշտօնական հանդիսաւորութեամբ, ցամաք եկած և այցելութիւն տուած է կուսակալ Դալիպ փաշայի, որ միւս օրն, իւր հետն ունենալով նահանգին թարգմանն ու արտաքին յարաբերութեանց տնօրէնը, փոխադարձ այցելութեան դնացած է դեր-ծովակալին դտնուած մարտանաւը։

—

ԱՐՂՐՆԻ ՀԱՆՔԵՐԸ

Արղրնի հանքաց մատակարարութեան հաշիւները տեսնելու և տեղւոյն պաշտօնէից միջև ծագած անհամաձայնութիւնը քննելու համար յատուկ քննիչի մը առաքման պէտքն զգացուած ըլլալով, Հանքաց և անտառաց վարչութիւնն այդ պաշտօնն յանձնած է Պօյաճեան Աղն. Յովհաննէս էֆէնտիին որ շաբաթի օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

—

ԱՅԾԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄԸ

Գոնեսի կուսակալութիւնն առաջարկած է բարձրագոյն իշխանութեան որ թիֆթիք արտադրող այծերու արտածման համար դրուած արգիլքը չարունակուի։ Բստ այսմ, կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ ըստ առաջնոյն թիֆթիք արտադրող այծերու արտածումն արգիլուի։

— —

ՀՐԵԱՑ ՄՍԱՎԱՃԱՌՔ

Այն օտարահպատակ հրեայ մանաճառք որք իրենց դեսպանատանց միջոցաւ բողոք բարձած էին Թախամարանի կողմէ պահանջուած մսի տուրքին դէմ, հնազանդութեան եկած են, յայտարարելով Թախամապետին թէ պատրաստ են հումակերպիլ եղած բոլոր պահանջմանց։ Մինակ, որովհետեւ իրենց վաճառած մսին մէկ մասը քրիստոնեայ յաճախորդաց կողմէ կը ուզուի հրահանդ ընդունած է փութով յարդարել տալ մայրաքաղաքիս դլխաւոր փողոցները։

—

ԵԹԱԼՈՆԻ ՐԷՅԻՆ

Յայտնի է թէ օսմանեան ծխախոտի Բէյիին բաժնետերաց սովորական և արտասովոր ընդհանուր ժողովները տեղի պիտի ունենան ի մօտոյ ի Կ. Պոլիս։ Ընկերութեան վարչութիւնն այս պահուս զբաղած է այդ երկու ժողովոց դումարման նախապատրաստութեամբք։

Արտասովոր ժողովը պիտի զբաղի այն կարգադրութեամբ որ վերջերս եղած էր կայս կառավարութեան և օսմանեան հանրային Պարտուց վարչութեան միջև ի մասին Բէյիի դրամագլխոյն 20 առ 100 զեղչման, ինչպէս նաեւ ամեն այն առաջարկութեամբք որք պիտի ներկայացուին իրեն, ընկերութեան վիճակը բարեւաւելու նպատակաւ։

Իսկ սովորական ժողովը պիտի ըզբաղի 1888 մարտ 1է ցմարտ 1889 հաշուոց քննութեամբ։ Կը կարծուի թէ Բէյիին դրամագլխոյն զեղչմամբ մեացեալ գումարը բաւական ըլլալով նախորդ շրջանները մեռաբը դոցելու, ընթացիկ տարուոյ շահը տրամադրելի պիտի մնայ և 100ին 8 շահաբաժին մը պիտի վճարուի բաժնետերաց։

— —

ՄԱՔՍՈՒԾԻՆ ՎԵՐԱՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

Մաքսային վերատեսուչ Բաֆի փաշա անցեալ օր Ղալաթիոյ մաքսատունը դնաց եւ անդ տնօրէն Մուսթաֆա պէյի հետ այցելեց բոլոր մասերը։ Բաֆի փաշա ծանոյց պաշտօնէից որ տէրութեան հասութից յաւելնալուն համար ուղղամտութեամբ աշխատող պաշտօնեայք պիտի վարձատրուին, իսկ հակառակ վարուողք պիտի պատժուին։

Բաֆի փաշա իւր պաշտօնատեղին վերադառնալուն յանձնաժողով մը դումարեց, զոր կը կազմէին մաքսային ժողովոյ անդամք և մաքսատունց մնօրէնք։ Այս յանձնաժողով խորհրդակցեցաւ թէ ինչ միջոց ձեռք առնուլ հարկէ որ մաքսատուրքի փոխարէն առնուած ապրանքներ երկար տուն չմնան մրթերանոցներու մէջ և ժամանակին ծախսուին։ Յանձնաժողովն այս առթիւ որոշում մը տուաւ։

— —

ՍԻԼԼԱՆԻԿ

Միջերկրականի իտալական նաւատորմէն Լէոնէ և Թրէքիալ, առաջինը 720 նաւաստիով ու 10 թնդանօթով և երկրորդը 110 նաւաստիով և 7 թնդանօթով, Սէլանիկի նաւահանգիստը ժամանած են անցեալ 12ին։ Թէ՛ Սէլանիկի ամբոցին և թէ այդ մօրատանաւերէն փոխադարձաբար թնդանօթներ արձակուած են։

Անցեալ 13ին եւս նոյն նաւահանգիստը ժամանած են Միջերկրականի անդլիական նաւատորմէն հինդ մարտանաւեր ընդ հրամանատարութեամբ դեր-ծովակալ Հոսքինսի։ Այդ մարտանաւերը են Տրէյտընտ, որ ունի 427 նաւաստի և չորս խոյոր թնդանօթ, Թէոնէրը, որ ունի 530 նաւաստի և 12 թնդանօթ, Լէյնդըրէ, որ ունի 420 նաւաստի և 4 թնդանօթ, Քոլոմ, որ ունի 428 նաւաստի և 4 թնդանօթ և Պանոր, որ ունի 452 նաւաստի ու 14 թնդանօթ։

Հետեւեալ օրը դեր-ծովակալ, իւր ոպայից հետ, բոլորն ալ պաշտօնական հանդիսաւորութեամբ, ցամաք եկած և այցելութիւն տուած է կուսակալ Դալիպ փաշայի, որ միւս օրն, իւր հետն ունենալով նահանգին թարգմանն ու արտաքին յարաբերութեանց տնօրէնը, փոխադարձ այցելութեան դնացած է դեր-ծովակալին դտնուած մարտանաւը։

—

ԱՐՂՐՆԻ ՀԱՆՔԵՐԸ

Արղրնի հանքաց մատակարարութեան հաշիւները տեսնելու և տեղւոյն պաշտօնէից միջև ծագած անհամաձայնութիւնը քննելու համար յատուկ քննիչի մը առաքման պէտքն զգացուած ըլլալով, Հանքաց և անտառաց վարչութիւնն այդ պաշտօնն յանձնած է Պօյաճեան Աղն. Յովհաննէս էֆէնտիին որ շաբաթի օրը մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս։

—

ԱՅԾԵՐՈՒ ԱՐՏԱԾՈՒՄԸ

Գոնեսի կուսակալութիւնն առաջարկած է բարձրագոյն իշխանութեան որ թիֆթիք արտադրող այծերու արտածման համար դրուած արգիլքը չարունակուի։ Բստ այսմ, կայս. Իրատէ մը հրամայած է որ ըստ առաջնոյն թիֆթիք արտադրող այծերու արտածումն արգիլուի։

— —

ՀՐԵԱՑ ՄՍԱՎԱՃԱՌՔ

Այն օտարահպատակ հրեայ մանաճառք որք իրենց դեսպանատանց միջոցաւ բողոք բարձած էին Թախամարանի կողմէ պահանջուած մսի տուրքին դէմ, հնազանդութեան եկած են, յայտարարելով Թախամապետին թէ պատրաստ են հումակերպիլ եղած բոլոր պահանջմանց։ Մինակ, որովհետեւ իրենց վաճառած մսին մէկ մասը քրիստոնեայ յաճախորդաց կողմէ կը

—Անցեալ ուրբաթ օր ի Ղալաթիա եղ Քարանի նաւամատոյցին առջեւ տղու մը դիակը գտնուեցաւ։ Այս դիակ 13 տարեկան Խրիսթօ անուն տղու մըն էր, որ չորս հինգ օրէ ի վեր անյայտ եղած էր և իւր վարպետին՝ գինեպանի մը կողմէ կը փնտռուէր։

—Ի Բերա Բանկալթիի բաղնիքին սպասաւորներէն մին, Կարնեցի Յովհաննէս՝ անցեալ հինգշաբթի օր նոյն բաղնիքի պատուհանէն վար իյնալով, մարմնոյն մէկ բանի մասերը ճմլուեցան։ Պատուհանին բարձրութիւնն էր տասներկու կանգուն։

—Գաբրիէլ անուն գործաւոր մը առջի օրն ի Սամաթիա տան մը ջրհորը մաքրած պահուն, ջրհորի պատը փլաւ և Գաբրիէլ փլատակաց ներքեւ մնալով մեռաւ։

—Ի Գարթալ Շեպամը ագարակին մէջ կատարուած ոճրին իբր հեղինակ վեց հոգի ձերբակալուած էին։ Վերջին անգամ հինգ հոգի եւս ձերբակալուած են, որոց երկուքն իսլամ, երկուքն յոյն, պարտիզպանի հագուստով, և մին պուլկար։ Պոլսոյ ժանտարմաներու հրամանատար Մէհմէտ Ճէմալ փաշա և հարցաքննիչ դատաւոր Ճէմալ պէյ երկի Գարթալ գնացին ձերբակալուած մարդերն հարցաքննելու համար։

—Շաբաթ գիշեր ի Բերա Գալիոնճը Գուլլուք տան մը դրան վրայ զամբիւղ մը կախուած էր։ Ոտիկանք այդ զամբիւղը տեսնելով վար առին և մէջը նորածին մանուկ մը գտան։

—Արքունի նաւարանին գործաւորներէն Հասան անս նախընթաց գիշեր յանկարծամահ եղաւ։

—Երէկ առաւօտ ժամ 3ին, Շիրքէթի 20 թիւ չոգենաւը Պէպէքի նաւամատոյցին մօտեցած պահուն, ուղեւորներէ մին երբ չոգենաւ կը մտնէր, դիպուածով ծոցն ինկաւ։ Շոգենաւին նաւապետն Օսման էֆէնտի անմիջապէս ծով նետուելով ազատեց այդ մարդն, որ արդէն խեղդուելու մօտ էր։ Օսման էֆէնտի չորս հինգ ամիս առաջ Գուզկունճուքի նաւամատոյցին եւս հրեայ տղայ մը ազատած էր մի և նոյն պարագային մէջ։

—Ի Պէշիքթաշ ընակող՝ տան միջնորդ հաճի Գառնիկ անուն անձ մը Բուսլիի երկաթուղեայ պարտատոմսերէն մին ունէր, զոր գնած էր գրթիէ 14 տարի յառաջ։ Յամախ նեղութեան մէջ ընկած էր սոյն բարեմիտ անձը, ուստի ձեռքը յառաջ չէր գացած իր բաղդը վաճառելու։ Անցեալները սակայն, վերջին վիճակահանութենէ մի չարաթի յառաջ, տասնկին տարուած միջոցին անձկութիւնը անդամ մը եւս զինք նեղելուն որոշած էր իր տոմսը ձեռքէ հանել, և եթէ մի բարեկամ չըսարիպէր չաբաթ մը եւս սպասել և փոխատուութիւն մը չընէր, հետեւանքը բնական է որ խորին յուսահատութեան մատնէր սոյն անձը, քանզի փոխանակ 65-68 ֆր.ի, այժմ 147 ոսկւոյ գումար մը առած է իր տոմսէն՝ չաձելով այդ վիճակահանութեան մէջ, և փոխատու բարեկամին ունեցած պարտքն հարիւրապատիկ հատուցած է։

—Քաղաքապետութիւնը Պոլսոյ Մեծ չուկային քարտէզը պատրաստելու վրայ է։ Այս քարտէզ, ինչպէս յայտնի է, մեծապէս օգտակար պիտի ըլլայ մայրաքաղաքս այցելող օտարազգեաց, որոց թիւն օր օրի կ'աւելնայ։ Քարտէզը պիտի լինի դունաւոր և ցոյց պիտի տայ չուկային բոլոր փողոցները։

—Անցեալ օր Թուրք լրագրաց մէջ պաշտօնական ազդ մը հրատարակուած էր, որ կ'արգելուր թուրք կանանց երեսաբաց շրջիլ հանրային վայրերու մէջ։ Բերայի կառավարիչ Էմրուլլահ էֆէնտի, այս ուրբաթ օր ի Բերա շրջած պահուն, մէկ քանի թրքուհիներ տեսաւ որք իրենց երեսները ծածկած չէին։ Ն. Վսեմութիւն անմիջապէս իրենց տուները զրկել տուաւ այդ կիներն, որոց նկատմամբ օրինաց տրամադրութիւնն ի գործ պիտի դրուի։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՄԲ

ԱՐԵՒԵԼ. ՀԵՌԱԳՐ. ԳՈՐԾԱԿԱՑՈՒԹԵՆԷՆ

Լոնտոն, 6 հոկտ.

Պ. Կլատսդոն կը հեռագրէ ի Լ. Մէրլ լրագրին թէ ոչ ումեք արտօնութիւն տուած է յայտարարելու թէ ինք չէր հեղինակն Դոռնէ-Բրէյ Բլիզ հանդիսին մէջ հրատարակեալ յօդուածին, որ կը վերաբերէր Իտալիոյ ազխարհավարութեան հանդէպ երբեակ նիզակակցութեան։

Պերլին, 5 հոկտ.

Գերմանիոյ կայսրն և կայսրուհին ի Մոնձա (Իտալիա) պիտի երթան յառաջիկայ հոկտեմբեր 21ին։

ՅՐԱՆՍՍԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՔ

Բարիզ, 6 հոկտ.

Մայրաքաղաքին մէջ, համեմատական ընտրութեանց արդիւնքն է հետեւեալը։

22 Հանրապետականք ընտրեալ,
14 Վերաքննականք կամ պուլանժէականք ընտրեալ։
Պ. Բոշֆոռ չկրցաւ ընտրուիլ իր շրջանակին մէջ։

Բարիզ, 6 հոկտ.

Մինչեւ ցարդ ընտրութեանց ծանօթ արդիւնքն է.

51 Հանրապետականք (պատեհականք կամ արմատականք)
24 Ընդդիմադիրք
Ընտրեալ հանրապետականաց մէջ կը դտնուի ներքին դործոց նախարար Պ. Կոնսդան, որ ի Թուլուզ յաղթեց իր մրցակից պուլանժէական Պ. Սուզինի։
Պ. Անտրիէօ չկրցաւ ընտրուիլ։
Պետական 3% արժէթուղթը 88 ֆրանքի բարձրացաւ։

ԴՐԱՄԱԿԱՆ

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՊՈՐՍԱ

Ղալաթիա, 25 սեպտեմբեր

ԸՆԹԱՑԵՐ ՓՈՂԱՆԱԿԱԳՈՒՈՅ

3 ամիս Լիմտրայի վրայ (Պանքայի)	109 1/8
3 » » (վճռական)	109 3/4
3 » Բարլին » (պանքայի)	23 10
3 » » » (վճռական)	23 17 1/2

Օսմանեան Քոնսոլիտէ

Երէկ երեկոյ գոց. (Մնաց. 1 · Սէրի		18 21
Գլխաւոր գոցուածքն վերջը	»	18 21
Բերայի մէջ	»	18 27
Առաւօտուն բացուածքս	»	18 26
Դէս օրին	»	18 26

ԻՍԼԱՄԱԳՐԱՅԻ ՏԱՒԻԼ

Երէկ երեկոյ	5 5
Այս առաւօտ	5 5
Դէս օր	45 5

ԸՆԹԱՑԵՐ ԱՐՀԻՒԼԹՈՅ

Փոխառութիւն	A · Սէրի	32 30
»	B · »	18 30
»	C · »	18 26

ՐԱՅԹՆԵՏՈՒՄՆԵՐ

Յօսիէթէթ ֆէնէրալ	Անգլ. Լր	4 15
Քրէտի ֆէնէրալ	Ֆրանս. »	8 24
Պանք տը Գոնս	» »	7 13
Յօս. Շանժ է վալէօր	» »	4 32
Թրամուէյ	» »	470
Բուսլիի երկաթուղի	ֆր.	71 12 1/2
Օպլիկասիոն տը Բրէօրիթէ	»	— —
Բանքնոթուղթ Լավրիսի		119

ԸՆԹԱՑԵՐ ԴԱՄՈՅ

Օսմանեան ոսկի	ղրշ.	100
20 ֆրանքոց	»	87 32
Անգլիական ոսկի	»	110 12
Իմպերիալ	»	90 10
Քրիմիզ	»	51 10
Բուպլի թղթադրամ	»	8 79
» արծաթի	»	77 25
Մէճ. արծաթի (տարբ)	»	107 35
Վենոզ	»	103 30
Հինդնոզ	»	103 30
Մէթալիք	»	100
Թասֆիկէ	»	8 10

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՊՈՐՍԱ

Բարիզ, 5 Հոկտեմբեր ժամ 6 վայր. 5 երեկոյ

Ֆրանսական լանթի 3 1/2 %		87 80
» » 4 1/2 %		105 65
Օսմանեան քոնսոլիտ Սէրի Դ		35
Օսմանեան երկաթուղի		72 25
» Լէվանի բաժնեթուղթ		525
Պանք Օթոման		551 25
Ֆրէտի Լիոնէ		712 50
Իտալական լանթի 5 %		92 05
Էկիպտական 5 %		467 50
Բրիօրիթէ թիւրք		— —
Եգիպտական միացեալ		471 25
Պանք տը Բարի		847 50
Օսմ. մաքս. արժէթուղթ		372 50
Զէջ Լոնտրայի վրայ		25 28
Սուէզի ջրանցք		23 5

Լոնտոն, 5 Հոկտեմբերժամ 7 վայր. 30 երեկոյ

(Գորբան գոց է տօնի պատճառաւ)

ԱԶԳ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ

Ս. Համբարձման տօնի առթիւ, ինչպէս Հաստատութեանս վանեցի բոլոր. պաշտ ազգայիներէ նուէր հաւաքելու համար, Հոգաբարձութիւնս հետեւեալ Պատուարժան ազգայիներէ յանձնախումբ մը կազմած էր, որք են՝

Գալուստ	Էֆ. Ճիլաճեան
Գէորգ	» Սմէմեան
Դաւիթ	» Եղիազարեան
Մեսրոպ	» Թէրլէմէզեան
Մկրտիչ	» Կալիկեան
Յարութիւն	» Մարկոսեան
Յովհաննէս	» Կէտուկեան
Սահակ	» Քէրիմեան
Սարգիս	» Սմէմեան
Փանոս	» Եղիազարեան
» »	» Մէլիքսանէմեան

Արդ՝ սոյն Պատուարժան Յանձնախումբը 10571 (տասն հազար հինգ հարիւր եօթանասուն և մէկ) դահեկանի գումար մը հաւաքելով յանձնած են, որոց անուանքն Աբէ-Նէյի միջոցաւ կը փութամք հրատարակել։

Այս առթիւ պարտ անձին կը համարինք ներկայիս յանուն անդ պատասխարելոց մեր խորին շնորհակալութիւն յայտնել թէ՛ Պատուարժան Յանձնախմբի անդամց և թէ բարեպաշտ նուիրատուաց, որք իրենց նուէրներով մեր թերեցին հարիւրաւոր պատասխանաբերները։

Ի Դիմաց Հոգ. Ազգ. Հիւանդանոցի
Ա. Ֆ. Ն. Ա. Ֆ. Ն.
ՏԻԳ. ԿՈՒՄԻՐՃԻԿԼԻՐՏԱՆ ՄԻՒՔ. ՕԱԿՈԲԵԱՆ

Ասուած Նպաստաւոր

Մ. Պետրոս Փաշիկեան	ղրշ. 220
Մ. Յարութիւն Աբրամարկոսեան	200
Մ. Դաւիթ Եղիազարեան	200
Գալուստ Ճիուէյեան	200
Մկրտիչ Գալիկեան	200
Մեսրոպ Թէրլէմէզեան	200
Յովհաննէս Գազէզեան	200
Գրիգոր Շահպազեան	200
Յարութիւն Յովսիփեան	160
Աւետիս Մանդակունեան	160
Գէորգ և Մինա Խորչեան	150
Յովհաննէս Տէր Յակոբեան	150
Գարրիէլ Նաթանեան	120
Յովսէփ Փահրի

ՆՈՒՊԱՐԵԱՆ ԲԱՌԱՐԱՆԸ

Ֆրանսահայ Աշխարհիկ Բառարանին հեղինակ Մեսրոպ էֆ. Նուպարեան իր երկասիրութեան առաջին թերթերէն գրկած լինելով առ Դեր. Խորէն Արքեպիսկոպոս, Ն. Սրբազնութիւն հաճած է իր կարծիքն յայտնել նամակաւ մը։ Այդ նամակին պատճէնը մեզ հաղորդուած լինելով, կը փութանք հրատարակել։ Քաջահմուտ հայագէտ եւ Ֆրանսագէտ եկեղեցականին դնահատումը մեծ արժէք ունի Նուպարեան էֆէնտիի երկասիրութեան համար։

ՊԷՅՐՈՒԹ, 1/19 Սեպտ.

Մեծապատիւ Մեսրոպ էֆ. Նուպարեան

Ցզելով առ իս զնախընծայ թերթս Բառարանիդ՝ կը յայտնէք իղձ ընդունելու զիս կարծիս։—Մեծաւ հաճութեամբ տեսայ զայնս, և կը փութամ վկայել՝ թէ արդարեւ գոհ եղայ յոյժ։

Առաջին անգամն չէ որ կ'ելլէք դուք ի գրական հրապարակ. այլ այս անգամ՝ մի այնպիսի նշանաւոր երկով՝ որ Նուպարեան ազգապատիւ անուան վրայ կ'աւելցընէ մի նոր փայլ. այն անուան՝ որ Նուպար փաշայի մը ձեռօք անմահացած էր արդէն՝ խորիմաց քաղաքագիտութեամբ, և Պօղոս փաշայի մը ձեռօք՝ հանճարեղ ճարտարագիտութեամբ։

Դեռ եւս երիտասարդ, ձեռնարկած էք մի այնպիսի մեծ աշխատութեան՝ որ կը թուի լինել պտուղ բազմամեայ քրտնավաստակ երկանց և հոգնանց։ Կը հանդիսանայք դուք մի ներհուն բառագէտ՝ որ քննած է և կշռած հայերէն բառերուն մէն մի նշանակութիւններն և առումներ, և յատկացուցած զայնս՝ Ֆրանսերէն լեզուի ճոխ և նուրբ առմանցն և դարձուածոց. որով տուած էք ապացոյց անկեղծելի թէ Հայ ազգի այսօրեայ խօսած լեզուն, կ'ուզեմ ըսել Արմեներէնը՝ կարող է, ձեռնտուութեամբ Հայկազեան հին բարբառոյն, արտայայտել ճոխութիւններն Ֆրանսերէն լեզուին, որ լուսաւորեալ աշխարհի համաշխարհիկ լեզուն է այսօր։

Օտար շատ մը լեզուներէ, Ֆրանսերէն, իտալերէն, անգլիարէն, թուրքերէն, գերմաներէն բառարաններ ունիմք ի ձեռին, ամենն ալ ի Հայկազեան (գրաբար) լեզու փոխաբերուած, որ է ըսել՝ այս օրուան խօսուած լեզուներն՝ հին և անխօս լեզուաւ արտայայտուած։ Դուք առաջինն եղայք որ զգացիք թէ նոր և խօսեալ լեզու մը՝ պէտք է արտայայտել հայուն իւր նոր և խօսեալ բարբառովը։ Մինչդեռ ձեր նախորդ բառարանագիրք չէին կարող հաւատալ թէ մեր նոր բարբառը կարող է լիուլի թարգման հանդիսանալ մատենագրական աշխարհի նոր լեզուաց, ոչ ընդհատ ի նախնի Հայկազեան լեզուէն, ունենալով մանաւանդ առաւելութիւն՝ արտայայտելու ճշդիւ գտակաւ նոր լեզուաց գաղափարներն և առումներ, նոր և կենդանի բարբառով։

Ձեր նախորդ բառագրողաց վրայ ունեցայք մի գնահատելի արժանիք, ո՛չ այնքան բառից կուտակութեամբ այն լեզուին՝ որ հեռացեալ կը ճոխանայ, ըստ զարգացման գիտութեանց և արուեստից, այլ այնո՛ւ որ հանդիպայք այժմու Հայուն պէտքը, և ձեր Բառարանն նուիրեցիք յօգուտ նորա և ի պէտս։ Զանիպսեան եւ Աւգերեան գուցէ իրաւունք ունէին զիտալերէն և Ֆրանսերէն լեզուս փոխաբերելու ի գրաբար, զի նոցա ժամանակ՝ Արմեներէնն՝ աշխարհի և ասիոյ անուններով անարգեալ մի լեզու էր, չունենալով իւր մատենագրութիւնն։ Այլ ի՞նչ ըսել նոցա հետեւորդաց՝ որք չարունակեցին յօրինել բառարաններ գրաբար լեզուաւ, այն միջոցին յորում Արմեներէնն (աշխարհաբարն) արդէն հասած էր ի զարգացեալ հասակ, և կազմած էր բաւական ճոխ մատենագրութիւն, թէ՛ թարգմանական և թէ՛ իւրական հեղինակութեամբք։

Ձեզ նման երիտասարդ, և նոր գաղափարներով սնած և տոգորուած հեղինակի մը կը մնար փառքն հանդիսանալու ախոյեան Արմեներէն լեզուի, մի այսպիսի յոգեշնչան երկասիրութեամբ։

Ձեր Բառարանին մեծագոյն փառքն է այս։ Աւելորդ կը համարիմ թուել մի առ մի և միւս գեղեցիկ առաւելութիւններն՝ ի վերայ նախորդաց ձերոց, որք նպաստուած են յիրերաց բնականաբար, բերմամբ ժամանակի, որպէս և դուք՝ ի նոցանէ։

Խօսեալ կամ կենդանի բարբառք, մեռեալ լեզուներէն այն գերազանց առաւելութիւնն ունին որ հետզհետէ կը զարգանան, ըստ պիտոյից ժամանակին, եւ ըստ յառաջադիմութեան գաղափարաց, գիտութեանց և արուեստից, մինչդեռ նոքա՝ կը մնան անփոփոխ, բրածոյ վիճակի մը մէջ։ Տարակոյս չկայ որ և Ֆրանսերէն լեզուն պիտի ճոխանայ առաւել եւս՝ հետզհետէ։ Նոյնպէս եւս աներկայելի իմն է որ և Արմեներէնն պիտի դիմէ օր քան զօր ի կատարելութիւն, և հարստանայ նորանոր բառերով և առմամբք։ Լեզուն, կ'ըսէ Որատիոս, ծառ մի է որ ըստ օրէ կ'ընձիւղէ նոր տերեւներ. հինք կը թափին, նորեր կը յաջորդեն առաւե՛լ կենդանի եւ առաւել եւս առոյգ։

Ապահով եմ որ գրիչ ի ձեռին պիտի հետամուտ լինիք երկոցուն լեզուաց հետզհետէ ստացած ճոխութեանցն և կատարելութեանց. և ի նոր տպագրութեան անդ Բառարանիդ՝ անտարակոյս յո՛յժ առաւել կատարելութեամբ պիտի հանէք զայն ի լոյս։

Ապահովեալ իսկ եմ որ ձերդ Բառարան՝ որ մեծ պէտք մը լեցնելու սահմանուած է, պիտի յածի ի ձեռս ամենեցուն. թարգմանիչք, դասատուք և աշակերտք՝ պիտի գնահատեն զայն ըստ արժանւոյն, և Արմեներէն լեզուն պիտի մնայ ձեզ երախտապարտ, օգտուելով մեծապէս ձեր սոյն բազմավաստակ, գերընտիր և ամենարեւոր երկասիրութենէն։

ԽՈՐԷՆ ԱՐՔԵՊԻՍԿՈՊՈՍ

ՅԻՇՈՂՈՒԹԻՒՆԵՐ ԻՏԱԼԻԱՅԻՑ

ՆԱՊՕԼԻ, 8/20 սեպտեմբերի

Ցատկապէս մի երեւոյթի առթիւ ուզում եմ և Աբէ-Եւլի ընթերցողների հետ բաժանել տպաւորութիւններս։ Արդէն երկու ամիսէն ի վեր հաստատվելով այս նշանաւոր վայրում, որ երբեմն Բուրբոնեան թագաւորների մայրաքաղաք էր և հետզհետէ ծանօթանալով տեղական կեանքի, պայմանների հետ, աշխատում եմ ժողովել և կարգի բերել ամեն մի նոր երեւոյթ, մանաւանդ երգեցողութեան և երաժշտութեան վերաբերութեամբ։ Եւ որպէսզի Վոսվորի հետաքրքիր հայ ընթերցողները գաղափար ունենան իմ տպաւորութիւնների վերաբերմամբ, երբեմնապէս կը թղթակցինք Աբէ-Եւլին «Յիշողութիւններ Իտալիայից» վերնագրով։

Այս անգամ, ինչպէս ասացի, յատկապէս մի երեւոյթի վրայ պիտի խօսամ։

— Տակաւին դեռ չարունակվում են այն գանգատները, որ կիւրակէ և տօն օրերը մեզանում չեն պահվում այնպէս, ինչպէս վայել է քրիստոնէական։ Այսօրս, օրինակի համար, սեպտեմբերի 8 ին, անփոփոխ տօնվում է Աստուածամօր ծնունդը հաւասար սերունական օրերին։ Բայց ինչպէս ենք տօնում մենք—հայերս։—մենենք մեր հայաշատ կենդրոնները և կը տեսնենք որ այսօրը նոյնքան սովորական կերպով է անցնում, որքան և երեկը, մի զանազանութեամբ միայն՝ որ դպրոցները արձակվում են և եկեղեցիներում էլ, ինչպէս ասում են, վաղուց են ժամը-պատարագը կերել։ Ո՛չ մի քարող, լրագիր, քաղաքային իշխանութիւն չեն կարողանում այդ երեւոյթի առաջն առնել։

Հապա տեսնենք թէ այդ միևնոյն տօնը, չեմ ասում տերունական օրերը, Իտալացիները ի՞նչպէս են կատարում, ըստ նոր տօմարի սեպտեմբերի 8ին, այսինքն օգոստոսի 27ին։ Միտք չունիմ այստեղ մտնել նոցա կրօնական ծէսերի, արարողութիւնների մէջ և նոր կրօնական խնդիր յարուցանել։ Ես ուզում եմ կրօնական այս տօնի ա՛յն կէտի վրայ ուշադրութիւն դարձնել, որ հասարակական-ժողովրդային բնաւորութիւն ունենալով հանդերձ, —ո՛չ պակաս նպաստաւոր կողմն ունի, այսպէս ասած, և ժողովրդական երաժշտութեան։ Այդ իսկ նպատակով նկարագրելով այստեղ այդ (այս) օրուայ հանդէսը ճիշդ այնպէս, ինչպէս անձամբ տեսայ և դիտեցի, ուշիմ ընթերցողը կը նկատէ յետոյ թէ իսկապէս ի՞նչ մի շարժառիթ ստիպեց ինձ անել այդ նկարագրութիւնը։ Նպատակս է նոյնպէս և մի գաղափար տալ ընթերցողին իտալական հանդէսների կեանքից ընդհանրապէս։

Սեպտեմբերի 7ից ըստ նոր տօմարի այսինքն՝ տօնի նախընթաց օրուանից Նապօլին կերպարանափոխվում է ճիշդ այնպէս, ինչպէս մի քաղաք յանկարծ պատերազմական դրութեան մէջ է մտնում։ Մարդ միանդամից զարմանում է թէ ինչի՞ց արդեօք յառաջացաւ այս շարժումը, իրարանցումը և միթէ՞ այս բազմութիւնը երիկունքը չէր, որ իւր սովորական հանդարտութեամբ գործի, աշխատանքի էր դընում։ Դեռ չը մթնցած՝ անթիւ, անհամար փամփուշտներ, բակիտներ և գունդեր են արձակվում օդի մէջ և մի ինչ որ էլ վզոց կարծես հետզհետէ զօրանում լինի։ Արդէն երեկոյեան ժամի 9ն է, բայց փողոցներում աւելի կենդանութիւն, շարժումն է տիրում։ Ինչո՞ւ է այսպէս ամբոխը իրար խնդնուած և ո՞ւր է շտապում այս դիւշեր ատենը, հարցնում եմ ծանօթ բարեկամս, որի հետ միասին դուրս էինք եկել զբօսնելու։ Է՛հ, ոչինչ, սա վաղուան հանդիսի սկզբնաւորութիւնն է, այսպէս ժողովուրդը անցուդարձ է անում և խմվում քաղաքի զանազան կեդրոններում, ուր սովորաբար երգվում են նորանոր ժողովրդական երգեր. ամեն տարի այս օրը խտալացու համար մի նշանաւոր օր է և անհամբերութեամբ սպասում է թէ ո՛վ ինչ երգ կը յօրինէ և ի՞նչպէս կ'ընդունէ նրան ժողովուրդը։ Եւ յիրաւի, մի շաբաթ առաջ նկատում էի, որ ցրուիչների ձեռքում ինչ ինչ տպագրուած նոր երգեր են ծախվում և բացի այս՝ լսում էի ամբոխի միջից յաճախակի բացագանչութիւններ. փաղաքի այս ինչ կենդրոնում, այսքան հոգուց բաղկացած մի խումբ Santa Maria,յի (սուրբ Մարիամի) գիշերը պիտի երգէ այս ինչ մեծ երաժշտի հեղինակած երգը, դէ՛հ, ուրեմն, գնացէ՛ք, որ շատ հետաքրքիր բան է լայնը»։ Ո՛չ պակաս լրագրները՝ հրաւիրելով ժողովրդականց ուշադրութիւնը դէպի այս կամ այն երաժշտի հեղինակած նոր երգը։

Մովպիի վրայ, Forino di Chiaja փողոցում անկարագրելի հրաճաղութիւն է կատարվում և փողոցը ամբողջ երկարութեամբ, մօտ երկու վերստ, հազարներնդ ճրագներով լուսաւորված է, երկու կողմի վրայ էլ շարան շարան սեղաններ են փռուած և մրգեղէն ու զովացուցիչ ըրեր են ծախվում։ Ամբոխը այնպէս է խրատնուած, մանաւանդ այստեղ և մեծաւ մասամբ հասարակ և միջին դասակարգը, որ անցնել անկարելի է։ Մարդ սարսափում է թէ այս ի՞նչ բաբիլոնեան խառնակութիւն է և ինչո՞ւ այս տեղ կանոնաւոր ոստիկանական հսկողութիւն չկայ։

Փողոցների զանազան անկիւններում գրուած է Աստուածամօր պատկերն ի տես ժողովրդեան և ամէն մէկը առանձին առանձին դրութեամբ ու մեծութեամբ և այնպէս էլ ճաշակով ծաղկահիւսած և զոյնզոյն ճրագներով զարդարած, որ միանդամից դրաւում են անցորդի ուշադրութիւնը, իսկ Ջերմեռանդ կաթոլիկ ժողովուրդը ժամերով կանգնում է դիմացը, դիտում, քննում և մի ինչ որ էլ աղօթք փսփսում մռքումը։ Այդ գիշերը ամեն տեղ դադարում են ներայացումները և զբօսավայրերը և քաղաքի մէջ դանուած բոլոր նուագախմբերը, որ տասնեակներով են հաշվվում, իրանց որոշած տեղերում նուագում են ժողովրդի համար։

Ծովի վրայ էլ ամբողջ խտալական նաւատորմիղը ծփում է երփներանգ ճրագների մէջ, մի քանի շոգենաւեր էլ նաւամատոյցներում կանգնած, ծովայինների երաժշտական հնչումներով փոյթ ընդ փոյթ ըրբսանքներ են կատարում Նապօլիից մինչեւ Բասթէլամարէ և Սառռենթօ դղեակները։ Պարզ լուսնկայ գիշերը, մեղմ անուշ օդը մի առանձին փայլ են տալիս գիշերուան այդ խրախճանին և ամէն մէկը զգում է իրան ազատ և չնչում է ազատ։ Իսկ երբ մարդ մէկէնմէկ իւր ուշադրութիւնը դարձնում է դէպի հեռուն, դէպի հարաւային մնիկ ափունքը ծովի, այն ժամանակ մոռանում է այս արուեստական աշխարհը։ Ինչո՞ւ, որովհետեւ այնտեղ յաղթական վեսուվն աւելի բնական հրախաղ և ճրագալոյց է կատարում իւր շուրջը։ Որպիսի՛ սքանչելի տեսարան...

Արդէն կէս գիշեր է և ես կարծում եմ որ վերջանալու վրայ պիտի լինի հանդէսը, բայց ո՛չ, հետզհետէ աւելի մեծանում է և մի ինչ որ էլ զօրախաղի ձայներ են լսվում փողոցներում։ Անցնում ենք Միա-թօլէտօ նշանաւոր փողոցով և հասնում ենք։ Ահա՛ մի խումբ երիտասարդներ թրմբուկներով, փողերով, մի տեսակ պկուներով յառաջ են վազում, սոցա հանդիպում են երկրորդ, երրորդ և այն նոյն տեսակ խմբեր, բայց մէկը քան զմիւսն աւելի յանդուգն եւ աւելի բազմամարդ։ Ո՞ւր են գնում սոքա և ի՞նչ նպատակով,—ոչի՛նչ, այնպէս իրենց քէֆի համար ամբողջ գիշերը չափում են փողոցները և մրցում պէս մի բան կատարում, որ կայանում է հետեւեալի մէջ։ Մէկ խումբը միւսից աւելի բազմամարդ է, հագած խօլական շորերը աւելի փայլուն են և ճռվողող գործիքներ աւելի շատ ունենալով՝ կարողանում են մեծ աղմուկ և թնդում բարձրացնել ու այդպիսով յաղթում երրորդ խմբին։ Մի տեսակ բաւականութիւն իբր թէ։— Ո՛չ մի կռիւ, անբաւականութիւն և այլն անախորժ դէպքեր, որ սովորական երեւոյթներ են մեր հանդէսների ժամանակ, չը տեսայ և չենայ պատահում, — այլ սովորականից դուրս այդ գիշերը մեծ-փոքր, կին-մարդ զբօսնում և այս ու այն բեռտորանների հանդէպ նստելով՝ մի քանի դաւաթ աւելի սուրճ, զովացուցիչ ըրեր են խմում և կամ միրգ ուտում, —իսկ թմբուկների և փողերի մռընչիւնները անընդհատաբար շարունակվում և, եթէ կարելի է ասել, վրդովում են անխռով ժողովի անդորրութիւնը։

Անցանք վերջապէս դէպի Piazza-Martiri (Մարտիրոսների հրապարակ) հրապարակը,— այստեղ էլ մի այլ ուրախութիւն է կատարվում։ Հրապարակի մէջ տեղում երկարաձիգ սեղան է բացուած, շուրջը պատած են կանայք, օրիորդներ և աղամարդիկ մէջ ընդ մէջ նստած և մեծ ախորժակով իրենց պաղեղնական սիրելի մակառոնն են ուտում տեսակ տեսակ պատրաստած։ Բայց ի՞նչպէս համեստ սեղան, — աւելի ճրագներն ու կանթեղներն են զարդարում սեղանը, քան թէ ճոխ ուտելիքներն ու ըմպելիքները։ Դրուած են՝ հաց, պանիր, մրգեղէններ և մի քանի չիշերով իտալական կարմիր գինի և ուրիշ ոչինչ, իսկ կերակուրների մէջ փոխոխութիւնը սա է միայն, որ մակառոնի մէկ տեսակը փոխարինում է միւսին։ Ուտում-խմում են առանց աղմուկի, և սեղանի վարի ծայրումն էլ պատանիներից կազմած մի նուագախումբ, 10-12 հոգի, երբեմն հնչեցնում է ազգային եղանակներ։ Ամբոխն էլ պատած այդ սեղանաւորների շուրջը՝ հետաքրքրութեամբ դիտում է թէ ո՛վ ի՞նչպէս է ուտում և ո՛րչափ գինի է խմում։ Լավում է միայն փոքրիկ երգիչներ և ծիծաղներ, այն ալ օրիորդների և երիտասարդների մէջ, երբ, երբ թէ ծածուկ, իրար կենացն են ուզում խմել։— Ես դիտելուց զատ զարմանում էի դոցա քէֆի վրայ։ Ի՞նչ լաղթ, մտածում էի ես, քէֆը առանց թամբդի (կառավարչի), ինչպէս մեր Կովկասում լինում է եւ ի՞նչ քէֆ է ան քէֆը, որ վերջում կը ուռիս, անպատուութիւն, գինեի չիշերը իրար ճակատի թաւալել, իրար գլխի գինի թափել չը լինի, և վերջում, ինչպէս ասում են, խանչալ-բազար չը լինի։ Միթէ սոքա նոյն հարաւային երկրի մարդիկը չե՞ն, ինչպէս և մեր Կովկասցիները։— Այսպէս պատկերացնելով ինձ ու ինձ մի քանի տեսարաններ մեր սովորական քէֆերից՝ շարունակում եմ թափառել փողոցները եւ շտապում ժամ առաջ հասնել այն նշանաւոր կեդրոնը, որ աւելի հետաքրքիր կողմն է այս հանդիսի ամեն տարի։ Եւ մինչեւ տեղ հասնելս՝ նոյն տեսակ համեստ սեղաններ տեսայ եւ մի քանի ուրիշ բագերում և պարտէզներում բացուած։ Վերջապէս նեղ ու ոլոր-մոլոր փողոցներից ազատվեցայ և մտայ Վիլլա-Նաբօլի ժողովրդական այգին։ Բայց որպիսի՛ համեմատութիւն։

Այստեղ բոլորովին այլ ժողովուրդ է զբօսնում և այլ կարգ ու կանոն է տիրում։ Նապօլի հասարակութեան ամենաբնտիր դասակարգը այստեղ է և փողոցների ճռվողող ձայներից հեռացած լսում է երաժշտութեան ամենաքաղցր մեղեդիները։ Հարիւր հոգուց բաղկացած թաղապետութեան նուագախումբը մերթ ընդ մերթ հընչեցնում է Վերդի, Ռօսսինի, Պելլինի, Ֆօնիզէթիի և այլն հեղինակների օպերաներից ամբողջ հատուածներ։ Լայնատարած այդ այգին այնպէս է լուսաւորուած, զարդարուած և Նաբօլիթանների հռչակաւոր ճաշարանի չուրջը, այգիի մէջտեղում, մի այնպիսի անուշ կենդանութիւն է տիրում, որ մարդ նայելիս զմայլում, հիանում է և մի ներքին խորը բաւականութիւն զգում։ Վերջապէս ամբոխը ճեղքելով անցանք և մենք և հաղիւ կարողացանք յիշեալ ռեստորանի դիմաց, բացօդեայ վայրում տեղ բռնել։ և մինչ պատրաստակով վայելում էինք իտալական պաղպաղակը Ճէլաթօ և Կրանիթիա անուամբ, ամբոխի մէջ մի իրարանցումն ինկաւ և բոլորեւքեանք ոտքի ելան։

Ահա հեռուից մի ինչ որ ճրագներ, լապտերներ են երեւում և հետզհետէ կարծես մօտենում լինին մեզ։ սոքա երդիչներն են, վերջապէս մօտեցան և կանգ առան ռեստորանի հանդէպ։ Հոծ բազմութիւնը անհամբերութեամբ սպասում է, ամենքը իրանց տեղերը բռնեցին և կարծես լռութիւն տիրում լինի։ Մեր առաջ կանգնած է մի մեծ և լայն Օմնիբուս չորս ձի լծած և գրօշակներով ու լապտերներով զարդարուած։ Նստած են 10-12 հոգի երիտասարդներ և ձեռքերում ունին բռնած մանդոլինա, լիրա և կիթարա, վերջապէս խմբի կառավարիչը Օմնիբուսի մէջ տեղում կանգնեց, դա ինքը հեղինակն է նոր երգի։ Մէ՛կ, երկո՛ւ նշանով երաժիշտները սկսեցին նուագել, նրան հետեւեց խմական երգը, իսկ ժողովուրդը ուշադրութեամբ լսում է։ Հինգ-վեց բոպէ չ'անցաւ և ահա կառավարիչը վսեմ-ձայն զարկեց ֆինալ ակորդը և մի ընդարձակ-լայն նօտայով երգը վերջացաւ։ Բայց աւա՜ղ, չատ խեղճ բան, ո՛չ ոք ձայն չի հանում հաւանութեան և հաղիւ մէկը գոչեց. bravo, bis!... աղմուկը բարձրացաւ չվվոցներով, վայոյցներով և մի տեսակ տարօրինակ դուչումով, որ սովորաբար իտալացին անում է մինչեւ անդամ թատրոնում, երբ դերասանը հաճելի չէ իրան։ Այս եղաւ այդ խեղճ հեղինակի վարձատրութիւնը և, ուա՜ղ փառաց ասելով, սուսիկ-փուսիկ, ինչպէս ասում են, փալաս-փուսը հաւաքեց և հեռացաւ կենդրոնից՝ դարձեալ նոյն չվոցների ուղեկցութեամբ։ Բայց ոչի՛նչ, դեռ շատ ուրիշ տեղեր կան երգելու, կարող է այնտեղ յաջողութիւն ունենալ, ինչո՞ւ յուսահատուել։—հէնց այդ յոյսը քաջալերը ունենալով Օմնիբուսը արագապէս սլացաւ դէպի այլ կենդրոն։

Ձ'անցաւ 1/4 ժամ և ահա՛ մի ուրիշն է գալիս Բօրսօ-Վիթթորիօ քաղաքամասից, նրան հետեւում է խուռներն բազմութիւն և պոռալ, վէլ գոչելով առաջնորդում է։ Երեւի յաղթանակով է գալիս այս խումբը, այսպէս խօսում են մեր շուրջը հետաքրքիր ունկնդիրները։ Կանգ առաւ օմնիբուսը, ծանր ու բարակ բարձրացաւ տեղից կառավարիչը, միջին հասակով և բաւական համակրելի դէմքով. հընչուեցաւ մի քաղցր ժողովրդական եղանակ և նա հետ միասին բաւական կանոնաւոր նուագախումբ։ Անողոք ունկնդիրները այս անգամ ընդհարվեցան լերիթարով եւ բուռն ծափահարութիւններով, կեցցէներով և բիսերով վարձատրեցին հեղինակն, նա էլ վերսմարէն դառնալով դէպի այս ու այն կողմը՝ չնորհակալութիւն է յայտնում ժողովրդին և միւնոյն երգը կրկնում երկրորդ, երրորդ և չորրորդ անգամը։

Այսպէս մինչեւ առաւօտ չարունակվում է այդ հանդէսը, խումբի մէկը միւսին յաջողելով, կարծես մի տեսակ հրաման կատարելու նպատակաւ։ Հետեւեալ օրը՝ կէսօրուայ մօտ տեղական լրագիրները իրանց ընթերցողներին խնդրն յայտնում են՝ թէ ո՛ր երգը ժողովրդականաց ընդհանուրի գնահատութեան արժանացաւ և ո՛ր հեղինակը ի՛նչպէս ընդունվեցաւ։ Այնուհետեւ մի չաբաթ չարունակ երեկոյները պարտեալ կրկնվում են բոլոր այն երգերը, որք գովութեան են արժանացել մրցման գիշերը, մինչեւ անգամ նորից խմբեր են կազմվում եւ յատկապէս երգում Վէլլա-Նաբօլի այգիում մեծ նուագախումբի զեկավարութեամբ։— Հաւանական է, որ երբ ժողովրդականութիւն ստացաւ, արդէն նրա հեղինակի վարձն ու հռչակը էլ ապահովուած է։ Եւ իտալացու համար, նա մանաւանդ այս երեւոյթը հաճոյք լինելուց զատ և պարտք է։ Հարուեցաւ նա այս կամ այն ժողովրդական երաժշտին, տիրեց նա այս կամ այն երգը, ևս առաւել երգչին, —նա պատրաստ է ունեցածը զոհել և բացի այս՝ սովորել ու երգել, թէկուզ ձայն էլ չ'ունենայ։ Եւ պէտք է նկատած, որ խտալացու համար ուրիշ շատ նպաստաւոր կողմեր կան երգեցողութիւն - երաժշտութիւն սովորելու վերաբերութեամբ։ Ուրիշ անդամ այս առթիւ կը խօսանք։— Ի դէպ է այստեղ յիշել մի քանի ժողովրդական երգերի մեխսարների անուններ, որոնք այդ օրը յատկապէս փայլում են ժողովրդի առաջ Նապօլիում, Տէլէվա, Վալենթէ, Տիմիդոմա և Քոսթա ալն. սոցա բոլորը ժողովրդի աչքում մեծ համարում ունին, մանաւանդ վերջին երկուքը։ Կը հարցնեն ինձնից, այդ պարոններդ բարոյականից զատ ի՞նչ մի նիւթական շահ ունին այդ հանդիսից եւ այլն։— հապա քի՞չ վարձատրութիւն է, երբ ժողովրդականացած մի երգ որևէ մի չաբաթուայ ընթացքում հազարաւոր օրինակներով դնվում է։

Գիշերուան այս դղրդումից յետոյ հետեւեալ օրը, սեպտ. 8 ին, ամեն ինչ հանդարտում է և կը տեսնես այն աղմկայոյզ ժողովուրդը բարեպաշտութեամբ դիմում է դէպի եկեղեցի, լը-սելու Պատեր-հոր քարոզը Աստուածամօր ծննդեան վերաբերութեամբ։ Ժողովրդի մի մասն էլ յատկապէս Սանթա-Լուչիայից անցնելով՝ ուրախ է գընում Սանթա - Մարիա եկեղեցին, որ գանվում է քաղաքից փոքր ինչ հեռու, դէպի արեւելք, Բիէ տի Կրօթթա ասուած գղեակում։— Այսպիսով վերջանում է ոստկատարութեան այդ հանդէսը մինչեւ առաջիկայ տարին։

Կարծեմ ուշիմ ընթերցողը, այս երկար նկարագրութիւնից յետոյ, հասկացաւ բուն նպատակս, հասկացաւ եւ մի որոշ գաղափար կազմեց թէ՝ ինչպէ՞ս են ժողովրդական երգերը ստեղծվում եւ հետզհետէ կանոնաւորվում Իտալիայում։ Եւ այսպիսի հասարակական օրեր տարւայ ընթացքում իտալացին շատ ունի։ Որպէս զի խօսքս շատ երկարացրած չը լինիմ, մի քանի դիտողութիւններով կը վերջացնեմ։—

Մենք ևս ունինք, շատերը կ'ասեն, ժողովրդական երգեր, բայց ի՞նչ դրութեան մէջ են սոքա և ինչպէ՞ս են երգվում։ Մեր գողտրիկ պարերգերը, խաղերգերը ո՛չ թէ կանոնաւորվում մշակվում են, մեր Վանայ, Մուշի, Գողթան երգերը ո՛չ թէ ժողովում են որպէս սեփականութիւն եւ դարերի ընթացքում ուանդուած մեզ սրբութիւն,— այլ մինչեւ անդամ անարգվում են մեր հասարակութեանց մեծամասնութեան մէջ։ Զը լինէին մեր խեղճ աշըղները և դիւզական տարը, վստահօրէն կ'ասէինք թէ՝ հայերս ժողովրդական երգեր բոլորովին չունինք։ Մեր բոլոր դպրոցները, Կովկասից ըսկսած մինչեւ Պոլիսը, այս հարցը բարձի թողի են արել և երգը տակաւին վերջին տեղն է բռնում, տիրող բոլոր երգերը մի տեսակ խառնուրդ են և իւրաքանչիւրը երգումէ քէֆի ուզածին պէս, միօրինակութիւն չկայ եւ օրինակի համար, մի դպրոցում դիցուք երգում են «Մինչեւնակ» կամ մի ուրիշ երգ, երկրորդում մի և նոյն երգերը այլ կերպով են երգում,—իսկ երգի դասաւորութեան սիստեմայի վերաբերութեամբ կատարեալ բացակայութիւն է տիրում։ Թո՛ղ չը նեղանան ինձ վերայ միայն հայ պատուելի ուսուցիչները (երգի), նոքա մեղաւոր չեն, նոքա հմտութեամբ չարունակում են այն, ինչ որ իրանց նախորդներն են ուանդել, մինչեւ անդամ մի բանով աւելի։ Մեր ժողովրդական երգերի վերաբերութեամբ կ'ասէի, որ Պոլիսը մեծ բան արած կը լինի։ Այսօր տեսնում ենք տասնեակ հազար հոգիներով Վանեցիներ, Մշեցիներ, ուրանք Պոլսում տարագրելով իրանց տարաբաղդ ընտանիքների համար հաց են հայթայթում։ հէնց դոցա ներկայութիւնից կարելի էր օգտվել և ժողովել այն ամէնը, ինչ որ նոքա երգում են։ Բայց, այնու ամենայնիւ, կան հանդամանքներ որ դժուար է յուսալ, —այդ բոլոր հանդամանքները հիմնական խնդիր են յառաջացնում մեր ներկայ երգեցողութեան-երաժշտութեան սիստեմայի վերաբերմամբ։ Այս խնդիրը, դեռ ուսուցչութեանս ժամանակից սկսած, ինձ շատ զբաղեցրել է, բայց պարզելու վստահութիւնը և այժը պակասում էր ինձ։ —Այժմ դանվելով, բաղդի բերմամբ, երաժշտական աշխարհի բուն կենդրոնում, կ'աշխատիմ աւելի խորունկ արծարծել այդ հարցը և հայ ընթերցողներն էլ պարզել։—որ մեր սանները-պատանիները ֆիզիօլոգիապէս վերնասվում են ներկայ երգեցողութիւնից, որ երգը-երաժշտութիւնը դպրոցների մէջ և առ հասարակ նոյնքան կարեւորութիւն ունին ուսանելու, որքան և միւս առարկաները և վերջապէս՝ մեր հայկական յոյնեբրոնիզմը մի առանձին խոչընդոտն է այս փափուկ խնդրի մէջ։

ՆԵՐՍԷՍ ՇԱՀԱՄԵԱՆՑ

ՄԵԾ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԿՈՇԿԻ

Արանց, կանանց եւ տղայոց հագար

ԳՈՐԾԱՐԱՆԱՏԷՐ

Մ. ՄԱՐԻԱՆՑ

Դալաթիա, Եէր ալթը ճամիսի գարանթինա փողոց, թիւ 12

և ի Պոլիս, Ֆինճանճըար Եօգուշու թիւ 20 Արեւելեան Շուկայ.

Սոյն նորահաստատ վաճառատան մէջ յոյժ ընտիր հաստատուն կօշիկներ սովորականէն շատ աւելի ածան գներով կը ծախուին, զորս գործածողք յոյժ գոհ պիտի մնան, ստանալով այնքան դիւրագին և լաւագոյն ապրանքներ։

756 14—15

ՅՈՎԱԿԻՄ ԴԱԼԷՄԲԵԱՐԵԱՆ

Վաճառատան կարասիք

Պոլիս Ֆինճանճըար Եօգուշը Ամբիքան խանի տակ 23 թիւ վաճառատան մէջ կը վաճառուին ամեն տեսակ անական պիտոյք, ինչպէս են գեղատեսիլ և դիմացկուն մահճակալներ, նստարաններ, ամոռներ, կարի մեքենայներ, զանազան տեսակ քարէղի լամպարներ, խոհանոցի և սեղանի սպասներ, ժամացոյցներ, ճերմակեղէններ, ամեն տեսակ արդուզարդի նիւթեր եւն։ Ցաճախորդք մեծապէս գոհ պիտի ըլլան թէ գներու չափաւորութենէն և թէ ապրանաց տեսակէն։ 746 10—12

ԺԱՆ ՓՍԱԼԹԻ || JEAN PSALTY

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1867 ԻՆ

ՄԹԵՐԱՆՈՑ ԵՒ ԳՈՐԾԱՐԱՆ ԿԱՐԱՍԵԱՑ

Վաճառատուն ի Բերա Գալաթիստան փողոց Թաղապետ. պաշտօնատան դիմաց

Գործարան ի Գուլէգարու թիւ 657

Մասնաճիւղ Աղաճամի թիւ 127 և Գուլէգարու թիւ 659

Գիները խիստ ածան են

Ամեն տեսակ կարասիներ ննջարանի, սեղանատան, գրասենեկի և սրահներու ինչպէս նաև գրամատանց և վաճառականաց գրասենեակներու համար։ Կարասեաց հաստատուն կերպիւ պատրաստութեան համար շատ փայտեր կը գործածուին։ Ընկուզենիէ, վարդի փայտէ, մանէէ և այլ տեսակ փայտերէ կիտուածներ կը շինուին։ Վաճառատան մէջ նոյնպէս կը գտնուին ամեն տեսակ գորգեր, վարագոյրներ, մահճակալներ, մեծ հայելիներ և կահաւորման բառուկ կերպասներ ու կարասիներ։

Ցանձնարարեալ կարասիք կարճ միջոցի մէջ շինուելով կը յանձնուին։ 300

ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ II Կըրէնկա 22 — Օ ԳՐՈՒԱՍԱՆ — ԳՈՐԾԱՐԱՆ Ի ՎԻԵՆՆԱ II Կըրէնկա 22

94, Եիւքսէք Գալաթրը՝, Վայվոսայի դիմաց, 94

Այժմ հրեշեղ ուշադրել կարելի է հագուստ գնել Օ Գրուասանէն.

Արանց և մանկանց համար ունեցած հագուստներուն ահագին մթերքը ձեռք հանելու համար, Օ Գրուասան վաճառատունը որոշած է վերտին զեղչել իր գներն, և այս զեղչութեանց ծայրայեղութիւնն է.

	Գրուշ
Ռրտէնկոտ գոսթիւմ գծաւոր կամ Ֆասոնէ, ամբողջ բուրդ,	50
Շրվիոտէ բառտրսիւ, մէջը մետաքս, ամբողջ բուրդ, վայելուչ ձեւ	28
Ամբողջ ձեռք հագուստ, շրվիոտէ կամ գազմիրէ բրդեայ վերարկու	25
Պոնժուռ գոսթիւմ գծաւոր, գունաւոր կամ Ֆասոնէ	45
Պոնժուռ գոսթիւմ գազմիր, լաւ կարուածք և կարուածք	30
Ամագ

PHŒNIX FIRE OFFICE

ԱՌԱՋՆԱԿԱՐԳ ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

ՏԱՐԵԿԱՆ ՀԱՍՈՅԹ ԱՆԳԼ. ՈՍԿԻ 1,000,000 **„ՓԻՆԻՔՍ„** Հիմնեալ ի Լոնտոն յամին 1782

ՓԻՆԻՔՍ, հիմնեալ առաւելքան մի դար յառաջ, սոսկ հրդեհի ապահովագրութեան ընկերութիւն մ'է՝ որոյ բաժնետերաց Անգլիոյ ամենահարուստ և հանրածանօթ դրամատէրեր են՝ ունենալով անսահման պատասխանատուութիւն։

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութեան աշխարհահռչակ առատաձեռնութեան մի գլխաւոր ապացոյցն է 16,000,000 Անգլ. ոսկւոյ գումարն զոր ցարդ վճարած է հրդեհի զնասուց համար։ 31

ՓԻՆԻՔՍ ընկերութիւնն կ'ապահովագրէ ընդդէմ հրդեհի և կայծակն՝ կալուածք, կարասիք և ապրանք՝ յոյժ նպաստաւոր պայմանաց և միջնորդութեամբ ստորագրելոց, որք ունիմք լիազօր իշխանութիւն կարգադրելու անմիջապէս մեր ապահովագրելոց կրած զնասներն։

Հ. ՍՈՒԱՆ և ԸՆԿ. միակ գործակալք ի Պոլիս և ի Շրջակայս
Թիւ 12, Սանտալճը խան, Գալաթիա, Աւստրիական թղթատան վերեւ։

HAMBURG MUNICH UNITED

ՀԱՄՊՈՒՐԿ ԵՒ ՄԻԻԻՆԻԽ

ՄԻԱՑԵԱԼ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔ ԸՆԴԴԷՄ ՀՐԴԵՀԻ

Դրամագլուխ ֆռանք 8,000,000
Պահեստի դրամ ցվերջ յունիս 1888 » 4,817,262
Տարեկան հասոյթ » » » 10,069,700

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆՔս ՓՈԽԱԴԱՐՁ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ կ'ապահովագրեն մթերանոցներ և բնակութիւններ և սոցա մէջ գտնուած վաճառքներ և կարասիներ խիստ չափաւոր սակագնաց։

Լիազօր ներկայացուցիչ Կ. Պոլսոյ

ՖՈՒԱՆՔՖՕՐԹՈՒԱԶ

ԾՈՎԱՑԻՆ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Դրամագլուխ ֆռանք 6,250,000 Պահեստի դրամ ֆռանք 1,270,300

Ընկերութիւնս կ'ապահովագրէ չոգենաւուց և առագաստանաւուց վրայ բեռցուած վաճառքներ, ինչպէս նաև թղթատարական և փոխադրական ընկերութեանց յանձնուած թանկագին նիւթեր և դրամ պարունակող ծրարներ խիստ նպաստաւոր պայմանաց և սակագնաց։ Այն նիւթերու վրայ մեծաքանակ գումարներ կարենալ ապահովագրելու համար Ընկերութիւնս միացած է եւրոպական 13 լուրջ ապահովագրական հաստատութեանց հետ որոց դրամագլուխն ու պահեստի դրամն է Աւելի քան 100,000,000 ֆռանք

Լիազօր ներկայացուցիչ Համայն Թուրքիոյ

ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Պահչէ—Գաբու, Եօռկիատիս խան. 36

ԾԱՆՕԹ.—Տեարք Ներսէսեան Հայր և Որդի, Ընկերութեանցս Պոլսոյ դրամատեարք, լիակատար ՎԱՐԿ ու ՀՐԱՀԱՆԳՆԴՐՈՒՆԱԾ են վճարելու անմիջապէս այն ամէն զնաս, որոյ հաշիւը հաստատուած է և վաւերացեալ Ընդհ. Գործակալութենէն։

ԻԼԱՆ

ՊԱՊ ՍԻՐԱՍԷՐԻ

Ինչպէս ասքերիկէ եկին պիր տէֆալդ միւպայէա օլունմադ իւղէ մէվզբի միւնադասայա գօնուլան իւչպին տէտա մնչունա վէ իբի պին ատէտա սբրա գալասրնին իլուլին եիրմի պէշինճի բաղար իրթէսի կիւնիւ գաբարը գաթիսի վէ իրթէսի կիւնիւ եիւզտէ պէշ թէնդիլթը օլտուղնտան թալիպ օլանլարին մնգամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

21 իլուլ 1889 817
Նօ. 13 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊ ՍԻՐԱՍԷՐԻ

Թարապուլուսը Ղարպ ֆբրգասը իչուն միւպայէա օլունմադ իբի եիւզ գբրդ տէօրթ պին իբի եիւզ գբյէ բիրինչ իլուլը բումինին եիրմի եէտինճի չարշանպիհ կիւնի գարարը գաթիսի վերիլէճէկինտէն վէ իրթէսի կիւնի եիւզտէ պէշ թէնդիլի դապուլ օլունմադղընտան իթմասընա թալիպ օլանլարին մնգամը Սէրասքէրի լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

21 իլուլ 1889 820
Նօ. 15 3—3

ԻԼԱՆ

ՊԱՊ ՍԻՐԱՍԷՐԻ

Գասը գարիէսինէ ձաֆէյ Աղա մահալլէսինէ Բէչթիմսէը զոգալընտա մէգթէպ եթիսալինէ պէշ օտալը վէ օն ալթը նումէրօլը պիր պպպ սիրպպ մէրք խանէ մէրմէյէ պատալինթիգպ Իւսկիւտար մէհքէմէյի հէրկէսի մարիֆէթի իլէ լեռէլիւզպէտ իբի եիւզ իբի լիրատա թալիպի էօհտէսինէ պուլունարղնտան զկամէյէ թալիպ օլանլարը թարիխը իլանէն իթիսարէն օն պիր կիւնէ գատար բէյ ազէյէրի իլէ պէրապէր մէհքէմէի մէդթիւրէյէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իլան օլունուր։ 826 2—3

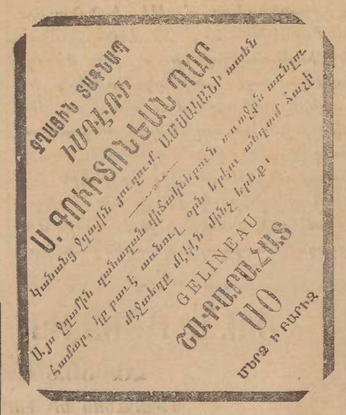

Արտօնատէր Ս. ՏԱՄԱՏԵԱՆ

ՏՊԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԵՒԵԼՔ ԼՐԱԳՐՈՒ

ԻԼԱՆ

ՊԱՊ ՍԻՐԱՍԷՐԻ

Թամնիկէ իտարէսի հասրլաթընտան ֆիրուլթթ օլունմադ իբի եիւզ պին դբյէսի ճէտիտ դալին քբէկին պէհէր դբյէսի տօգուզ պուչուզ բարայա թալիպի էօհտէսինէ օլուզ իլուլը բումինին եիրմի ալթընճը կիւնի գարար վիրիլէճէկինտէն իյթիրարընա թալիպ օլանլարին լէվազիմաթ տաիրէսինէ կէլմէլէրի իլան օլունուր։

21 իլուլ 1889 819
Նօ. 14 3—3

ՄԱՏԹԱՍ Ս. Ա. ԱԼԼԵՆԻՆ

ՄԱԼԹԵՐՔԱԼԷՆՑՈՅԹ Ս.Ա.Ի. ՆՈՐՈՒԹԻՒՆՔ

(MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER)

Ներմակ ընկած մազերուն գոյն, փինիճ ու գեղ կուտայ։ Կը նորոգէ անոր կանդը, ոյժը և աճումը։ Գլխու թեփը շուտ մը անհետանալի կ'ընէ։ Իր անուշ հոտը առատ է ու հեշտալի։

"Մէկ շիշը կը բաւէ։" Այդ փորձը ունեցան ամենքը որոնց մոխրագունած մազերը իրենց բնական գոյնին դարձան, և Հաղասա տեղերը մազով ծածկուեցան։

Դիւրակ չէ, և ամենեին վնաս մը չունի։ Թէ որ կ'ուզես թարմ մազ ունենալ և բոլոր կենդանի մէջ պահել, առանց ուշանալու շիշ մը ստացիր գնէն Ս. Ա. Ալլենի Հոսանքաներ նաև նորոգիչն։ (MRS. S. A. ALLEN'S WORLD'S HAIR RESTORER.)

Գլխաւոր մթերանոցը Լոնտոն է (114 and 116, Southampton Row).
Ասիական Իմարիզ ու Կիւս Եօրք։ Արվաճառուի ամէն սափրիչներու, անոյշ իւղաւորներու և անգլիացի դեղագործներու քով։

Կը վաճառուի ֆ. և Ն. Քանիւբ եղբարց Բրիտանական դեղարանը, 433 Մեծ փողոց Բերա, Էմին Թարուանա, Գալաթիա, Եիսէք Քալաբրբմ 95 և 97. Քիւչիւքեաղբարց քով 77 Եմին Խօնիւ—, 51 Եէկի ճամի և 168 Մեծ փողոց Բերայի, և Իգիտոնի քով Բերա Մեծ փողոց թիւ 423։ 61

DRAGÉES de Fer Rabuteau

Lauréat de l'Institut de France. — Prix de Thérapeutique.

L'Emploi en médecine du Fer Rabuteau est basé sur la science.

Les Véritables Dragées de Fer Rabuteau sont recommandées dans les cas de *Chlorose, Anémie, Pâles Couleurs, Pertes, Débilité, Epuisement, Convalescence, Faiblesse des Enfants, Appauvrissement* et *Altération du sang*, à la suite de fatigues, veilles et excès de toute nature. — Prendre 4 à 6 dragées par jour.

Ni Constipation, ni Diarrhée, Assimilation complète.

Elixir de Fer Rabuteau recommandé aux personnes qui ne peuvent pas avaler les dragées. — Un verre à liqueur aux repas.

Sirop de Fer Rabuteau, spécialement destiné aux enfants.

Une instruction détaillée accompagne chaque Flacon.

Exiger le **Véritable Fer Rabuteau CLIN & Cie**, de **PARIS**, *que l'on peut se procurer chez les Droguistes et Pharmaciens.*

1239

ԳԱՆՏԻԱՆԸՆ ՀԱԼԻՍ ԳՕԳՈՒԼԸ ՍԱՊՕՆԸ

Մինչև գասիմ Կիրիս-Գանտիսատա բէք ալէա սապան թապպ վէ իսմլ օլընտրը ուսմանը մալիսմի տիր։ Կիրիսին խալիս զէյթին եաղը՝ նաթրան վէ չօրաղ իլէ եարլրտրը ճիհէթիլ ճիւմլէ իհտիյանմ մադպու։ վէ միւթէպէր էքէն, պիր գաչ սէնէտէն պէրու Միսիկլի, Լիմվիսա, Անվալդ վէ սաիր մահալլերան թագվիս օլունարաք ֆիկիթընը էհվէն տիւբիւմէք իչուն «սօսա» իլէ պիր նէվ թալդ թօքրարը վէ պալ մասէնի կիպի ինսանլարն տիշինէ վէ սաչ վէ թէնինէ զարար կէթիրիր էճզալար գարշտրրը։

Լարագ թագվիսի եաբրլմադ տրը։ Պիշիրմէք մէմալիքաթ էլէեվմ սաթըլմադտա օլան սապօնլար՝ էհլիյինն սայլարընը տէօբմէք վէ չամաշրը տա նիհայէթ իւչ տէֆա երգամագլա չիւրիւթմէք տիր։ Պիր գբյէ սաթի Գանտիա սապօնը էէրինտէ իւչ օգգա Միսիկլի վէ սաիրէ սապօնը սարի օլունմագտա տրը։ «Սօսա» սէնիկէն էչ՝ մուգիրը պիր թօղ տրը։

Մէկքիւր թագվիս սապօնլարա պուհնլարտան պաչգա տահա նէ կիպի էճզալար գարշտրրտրգարը տաիսի պիլինէմէդ։ Պու կիպի թագվիս սապօնլարին սայլարը տէօբիւպ սաչ գբրան խասիյէթլորը կէթիրտկէ տաիսի պէտիհի տիր։

200 սէնէտէն պէրու Սերիրս-Գանտիա ֆապրիգալարընտա եաբրլմադտա օլան սապօն՝ պու քէրրէ պալէսաոտ կէօսթէրիլէն տամկատա նամը աճիպկէ վէ ԳՕԳՈՒԼԸ ՍԱՊՕՆ տէյու մուհարբեր օլուպ, պիրինճի վէ էհվէն օլարագ խալիս նաթրան, կիսլ եաղը վէ տիլլերէ վէ սաչ վէ թէնէ հայամ վէրիր վէ ուզատրը կիւզել, ըթթրլյամ իլէ եաբրլմիշ, վէ տէբուհինտէ մուգիրը եէգամ պուլունմադրը իչիւն տէֆամիթէ երգանարը հալատ չամաշրը չիւրիւթմէկէկի, վէ նիհայէթ 10 կիւն գատար բալիհի թայլիպէսի չամնշրընտան զոյպ վէ զալ օլմայանաղը վէ եէնի օգգասը սանտրլա 4 դրուշա ֆիրուխթ օլունդպ, բէշինէն թագրատա տսիսի սրբարը օլունարգատա սերիան կէնտուէրիլէճէկի, վէ ուսմամի տէբօղիթօ մահալի Ամամպօլ տա Ամա Մրթնտա 7 Նուսէրբոյը մնալղամ օլտուղը, վէ սրբու իսէնկէրին պիր մեգտար ալլպ թէճրիւպէ էյլէմէկէրի իլան օլունը։ 753 8—15

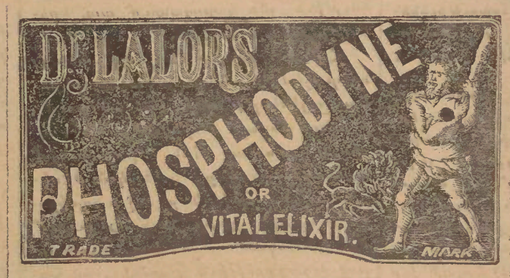

ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆ-ՈՒԺ ԿՈՐՈՎ

ՖՈՍՖՕՏԻՆ ՏՈԹԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ—Վերջին քսան և հինգ տարուան մէջ ապացուցուած է թէ այս գեղը ՖՈՍՖՕՏՈՐԱԿԱՆ ՄԻԱԿ ԴԱՐՄԱՆՆ է որ մինչի ցարդ գտնուած է, կատարելապէս բուժելու համար ուղիղ հիւանդութիւններն, անդամալուծութիւն, քիստութիւն, քարունդաւոր, առանձին կորզութեան վարաչաս կորուստ, և առանձին ոյժերու կորուստն։ յառաջ եկած ամէն գործարանական խանգարում։

Կը բուժէ գծուարամարսութիւնը, ջղային եւ որտի հիւանդութիւնները, լեարդի եւ երիկամանց, ցաւանդութիւններն, արեան շրջանի բոլոր խանգարումները։ ընդհանուր հիւծութիւնն եւ սպառումը, և կասեցուցէ կենդանական ոյժերու ո եւ է կորուստ որ յառաջ եկած է ո եւ է պատճառէ։

Ջղային տկարութեան եւ սաստ հետեւանաց մէջ այս դեղին ազդեցութիւնն անմիջական և ճշգրտն է։ Մէյմանդութեան զգացումներն եւ սիրտանիրը կ'անհետանան ճշմարտապէս հրաշալի արագութեամբ։

ՏՈԹԹՈՐ ԼԱԼՈՐԻ ՖՈՍՖՕՏԻՆԸ Ջղային հիւթ եւ ուղեղային գոյացութիւն կ'տեղծէ, արեան մէջ մնծանելով կենդանական էլեկտրական տարրը, ֆոսֆորն, որ ուղեղին կեդրոնական ճշմարիտ գոյացութիւնն է։ Անձնական կորովը կը կենդանացուցէ մարդկային ամբողջ դրութեան մէջ, մարմնոյն եւ մտքին տալով հանգիստ եւ առոյգ առողջութիւն մը, այնպէս որ կարելի է բոլոր պարտականութիւնները կատարել քաջութեամբ եւ գոհունակութեամբ։ Անորժահամ է, կը զտէ եւ կը մեռցնէ արիւնն եւ նոր առողջութիւն կուտայ ուղեղին, ջղային գրութեան եւ մկանաց։ Իւր վերանորոգիչ ազդեցութիւնը կը տեսնուի գործածուած առաջին օրէն իսկ։ Ջղային գրութեան եւ մտաւորական կայտղութեանց նշանաւոր յաջողմամբ եւ կօրութեան եւ բարօրութեան զգայմամբ մը որ վարժութիւնն հիւանդը շատուց ի վեր կորուսած էր։ Մարողութիւնը վերանորոգուած է։ Անորակը հրաշալի կերպով կ'աւելցնայ։ Ագեսց պաշտօնը կանոնաւորակը կատարուի։ Գունդ ոը լլնի հանգարտ եւ կաղդուրիչ։ Դէմքը կ'սկսի լլնալ, շրթունքը կը գունատին, աչքերը շողուն կը լլնին, մարթը պայծառ եւ առոյգ գոյն մը կ'առնու, մաղերը ոյժ կ'առնան։

Զգուշացէք սոր նմանութիւններէն։ Տօքթր Լալորի Ֆոսֆոտինը պարունակեալ է սիրամն չիչերուն մէջ որ. բրիտանական կառավարութեան գրոյմը կը կրնի ոա բառերով Dr. Lalors' Phosphodyne, London, Ֆոսֆոտ փորագրուած։ Այս դեղին ունեցած յաջողութիւնն յառաջ բերած է բազմաթիւ վատանգաւոր եւ ինքնակար կեղծիք։

Մեծաքանակ եւ փոքր-քանակ կը վաճառուի Թուրքիոյ եւ Ղուլյարիոյ ներկայացուցչին քով։
79 Մ. ԷՍՊԱՏԵՆ ԳԱԼՈՒԱՆ

Անգլիական Ընդհանուր մթերանոց, Վ.ոյմոտա, պահպանողին քով, կայսրան Թարամուէյից, 95 և 97

ՖԻԻՔՕԿԼԻՍԻՆ ԿՐԷՍԻ

ԾՈՎԱՑԻՆ ՏՈՒՆԿԵՐԷ ԲԱՂԱՆՑԵԱԼ ՕՇԱՐԱԿ

Մորիւ ձկան իւղին փոխան, ազդեցիկ դեղ մըն է այս ֆիւոսֆկլիսինը և այնչափ ախորժահամ է որքան միւսը նողկալի։

Ֆիւոսֆկլիսին կրէսին յաջողութեամբ կը գործածուի ՏՂԱՑՈՑ պարբերական հիւանդութեանց մէջ։ 444

ԼԸ ԲԼԻՏՐԻԷԼ և ԸՆԿ. LE PERDRIEL & Co. Ի ԲԱՐԻԶ և Դեղարանաց մէջ։

ՄՈԳԱԿԱՆ ՆԵՐԿ

Նոր գիւտ մ'է այս մազերուն գոյնը փոխելու համար մէկ երկու անգամէն, առանց ուրիշ ո և է նիւթի գործածութեան կամ լուացքի,

ՇԱԳԱՆԱԿԱՆԱԳՈՅՆԻ ԿԱՄ ԲՆԱԿԱՆ ԿԱՏԱՐԵԱԼ ՍԵԻԻ

Այս նոր ներկը բաղկացեալ է միայն արմատներու և խոտերու նիւթէ։ Սպիտակ կամ կարմիր մազերն անմիջապէս կը փոխուին պայծառ շագանակագոյնի կամ թանձր սեւի։

Փորձը ցոյց տուած է թէ այս ներկն ո՛րչափ գերազանց է նմանօրինակ ուրիշ պատրաստութիւններէ։ Իւր առաւելութիւնն է մազերուն ամենէն բնական երևոյթը տալ և ամենէն ուշադիր դիտողն ի դերև հանել։ Կը կասեցնէ հերաց անկումը, գլուխը կը մաքրէ, թեփը կ'անհետացնէ և նոր ոյժ կուտայ մազային մորթին։ Ուշադրութեամբ կարդալ

ԳՈՐԾԱԾՄԱՆ ԵՂԱՆԱԿԸ

Սրուակը երերցնել գործածելէ առաջ և փոքր քանակութեամբ հեղուկէն դնել սպասարկի մը մէջ, յետոյ բարակ սպունգի սանտրով մը կամ այդ հեղուկին մէջ թրջած ըլունգով մը թեթև կերպով մազերուն վրայ անցունել զայն, այնպէս որ ամբողջ մազերը թրջին։ Ապա գլուխը բաց պահել մինչեւ որ հեղուկը չոգնանայ։ Բոլոր մազերը մէկ չբլալով, ոմանք մէկ երկու գործածութեան պէտք ունին, այլոց համար մէկ անգամ բաւ է։ Եթէ մէկ երկու անգամէն աւելի գործածուի, գոյնն աւելի թուխ կ'ելլայ։ Անգամ մը որ ուզուած գոյնը ձեռք բերուած է, զայն տարիներով պահելու համար կը բաւէ երեք չորս շաբաթն անգամ մը հեղուկէն գործածել։ Նոյն եղանակը գործածելու է մօրուքին և պեխերուն համար։ Պէտք չկայ գլուխը լսալ գործողութենէն առաջ կամ ետքը։ Բնականաբար վերջէն դէմքն և ձեռները լուալու է առ ի զգուշութիւն։

ԾԱՆ. Եթէ ուզուած գոյնը ձեռք չբերուի մէկ երկու գործողութենէ ետք, գլուխը լուալու է քիչ մը ալքալով, ապա գլխուն քսելու է այդ ներկին մէջ թեթևապէս թրջած սպունգ մը, և ուզուած ազդեցութիւնն յառաջ կուգայ անմիջապէս։

ԿԵԼՂԵՐԷՆ ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ

Միակ կեդրոնատեղի ԷՐՄՈՒՆԴ ԳԱԲՐԻԱՆԱ, ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԹԵՐԱՆՈՑ, Վ.ոյմոտա, Պահպանողին քով, կայսրան Ղալաթիա-Շիշլիի Թրամուէյից, թիւ 95 և 97, Ղալաթիա։ 77

Առաջնակարգ դեղագործ ի Փարիզ, ասպետ Պատուոյ Լեգէոնի, վարձատրեալ Բ. կարգի Մեդիտիէրով, էքսքլիսիւ իզապէլլա-Դաթոլիք պատուանշանին։

ՁԵՐՄԱԿ ԵՒ ԹՈՒԼԻ

Մորիւ ձկան իւղը խոյդնանով զտելով, Պ. Շեվրիէ այդ հեղուկին տուած է ախորժելի համ և հոտ, միանգամայն աւելցնելով անոր բուժիչ յատկութիւնները։

Այս դիւտին պատճառաւ հնարիչը մեծամեծ վարձատրութիւններ ստացած է, միտալ և պատուոյ վկայական։

Ամբողջ աշխարհիս բժիշկք կը նախադասեն զայն ամէն տեսակներէն։

ԵՐԿՈՒԱԹԱԴՌՆ

Պ. Շեվրիէ իւր գիւտը կատարելագործած է ֆոս ոը ֆէյեոյ Մորիւ ձկան երկաթախառն իւղ մը պատրաստելով։ Հակառակ այս յաջողման, իւղը դիւրաւ կը մարսուի և բնաւ պնդութիւն չպատճառուեր։ Ուստի նախնտրելի է միւս բոլոր երկաթախառն պատրաստութիւններէն և յոյժ դիւրաւ կը գործածուի Թոքախտի, Պրոնշիթի, Վոտոտութեան և Խոյդի համար։ Մանաւանդ կը յարմարի տկարակազմ անձանց։ 34

Ընդհ. մթերանոց, Կեդրոն դեղարան. Ն. ԹԷՕՏՕՐԻՏԻՍ, 244, Մեծ փողոց Բերայի, Կ. Պոլիս Միեւնոյն դեղատան մէջ կը գտնուի նաեւ ՇԵՎՐԻԷԻ կոպդ ուրիշ ԳՈԳԱՅԻ ԳԻՆԻՆ։

ԽԱՐԻՍԽ

ԿԵՆԱՑ ԵՒ ԵԿԱՄՏԻՑ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ Ը.ՆԿ.

Ի ՎԻԵՆՆԱ Հաստատեալ 1858 ին

1887 Դեկտեմբեր 31ին երաշխաւորեալ հասոյթն էր Ֆր. 36,699,959,12.
Ամբողջութիւն ապահովեալ գումարաց » 408,448,921.35.

Ապահովագրել տուող անձինք մահուան պարագային մէջ տարեկան բաժիններէն % 28 չափ կ'ընեն։

Ապահովագրեալ տուող անձինք կենաց պարագային մէջ ապահովագրեալ գրամագլուխներէն մինչեւ 41 1/3 % չափ կ'ընեն։

ԽԱՐԻՍԽ ընկերութեան կատարած գլխաւոր գործողութիւնք են.

Ա. Ապահովագրութիւն մահուան պարագային մէջ, Օրինակ.

35 տարեկան տնտ մը 266 ֆրանքի տարեկան բաժին մը կը վճարէ իւր ժառանգորդաց [illegible] վերու համար 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը, վճարելի իւր մահուանէն յետոյ և [illegible] կուտայ շաբաթ մանանգելի իւր ապրած միջոցին։

Բ. Ապահովագրութիւն կենաց պարագային մէջ (Օժիտաքը) Օրինակ։

Մէկ տարեկան եղած միջոցին ապահովագրեալ տղայ մը քսան տարի յետոյ 10,000 ֆրանքի դրամագլուխ մը պիտի ստանայ. սակայն զատ, պիտի մասնակցի Ընկերութեան 85 % շահուց՝ 298.3 ֆրանք տարեկան բաժնոյն փոխարէն։

Մանկից օժտի համար ապահովագրելոց շահուց մասն եղած է վերջին երեք տարիներուն համար 37 %, 34.12 % և 41 1/2 %։ Այնպէս ապահովագրեալ 1000 ֆրանքին վրայ, 415 ֆրանք շահ բաժին ստացած են վերջին բաշխումն։

Ջնջին մրցանակի մը միջոցաւ, կարելի է երաշխաւորել նաեւ վճարուած գումարներն, եթէ մահ պատահի։

Տեղեկութեանց համար գիրել տալ ընդ.՝. Գործակատարն Պ. ԼԻՕՆԵԼ ՊՈՆՏԻ։
Գրասենեակը, Թիւնէլի հրապարակ, տուն Մայէրի, երկրորդ յարկ

Ընկերութեան սեղանաւորն է Պ. Ս. ԱՏԼԷՐ 44